

Anton de Kom Universiteit van Suriname Bibliotheek

Universiteitscomplex, Leysweg 86, Paramaribo, Suriname, Postbus 9212
Telefoon (597)464547, Fax (597)434211, E-mail: adekbib@uvs.edu

APPROVAL

NAAM: *Ashna Mohanlal* .....

verleent wel / ~~niet~~ aan de AdeKUS kosteloos de niet-exclusieve toestemming om haar / ~~zijn~~ ~~Drs.~~ / BSc. / MSc.
afstudeerscriptie online beschikbaar te stellen aan gebruikers binnen en buiten de AdeKUS.

Plaats en datum, *Paramaribo, augustus 2021* .....

Handtekening *A. Mohanlal* .....

Bij het aanbieden van de definitieve thesis dit formulier ingevuld inleveren.

**ANTON DE KOM UNIVERSITEIT VAN SURINAME
FACULTEIT DER MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN**

Voorschoolse Educatie en Integratie van SDG 4 in Suriname

**Een benadering van Voorschoolse Educatie en SDG 4 op Peuterscholen van
Paramaribo en Commewijne**

Thesis ter verkrijging van de graad van Master of Science in Education and Research for
Sustainable Development (MERSD)

Studierichting : Master in Education and Research for Sustainable Development

Naam : Ashna Mohanlal

Begeleider : Wasudha Malgie Ph.D

Paramaribo, september 2021

Voorwoord

Voor de afronding van mijn Master in Education and Research for Sustainable Development studie is dit onderzoek verricht. Tijdens het vak Education, Development and Change kreeg ik interesse voor het onderwerp Early Childhood Development. De link leggen tussen ECD en SDG's was iets dat mij aan het denken had gezet. Uit die gedachten is deze thesis voortgevloeid.

Mijn hartgrondige dank aan mijn hoofdbegeleider mw. Wasudha Malgie Ph.D., voor de kritische begeleiding. Dank u zeer. Mijn speciale dank gaat uit naar mijn co-begeleider dhr. dr. Henry R. Ori en meezeer dhr. Rinesh Kowlesar Msc.

Ook alle sleutelfiguren van de ministeries en alle respondenten wens ik dank te zeggen.

Daarnaast zijn er nog een aantal mensen die ik graag wens te bedanken: beginnend bij mijn wederhelft, Soedish Khelawan, die mij altijd heeft bijgestaan en gestimuleerd om deze studie af te ronden; mijn ouders, dhr. Prim Mohanlal en mw. Indra Mohanlal-Pherai, die altijd mijn steunpilaar zijn geweest, de overige familie en (MERSD) vrienden.

Ashna Mohanlal,
September 2021

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting.....	v
Abstract.....	vi
Lijst van Afkortingen.....	vii
Lijst van tabellen.....	viii
Lijst van figuren.....	viii
Hoofdstuk 1 Inleiding	1
1.1 Voorschoolse Educatie.....	1
1.2 Definiëring begrippen	3
1.3 Probleembeschrijving.....	5
1.4 Onderzoeksvragen.....	6
1.5 Doelstelling	7
1.6 Maatschappelijke relevantie.....	7
1.7 Wetenschappelijke relevantie.....	7
1.8 Opbouw thesis.....	8
Hoofdstuk 2 Theoretisch perspectief	9
2.1 Tot stand koming SDG's.....	9
2.2 Onderwijs en Duurzame Ontwikkeling.....	9
2.3 Ecological System Theory	11
2.4 Curriculum Framework for the SDG's.....	14
2.5 Voorschoolse Educatie binnen Caricom	15
2.6 ECD en Voorschoolse Educatie in Suriname.....	17
2.7 Beleid Ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting.....	18
2.8 Beleid Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur	22
2.9 SDG 4 en MICS Suriname	24
2.10 Conceptueel Model	29
Hoofdstuk 3 Opzet van het onderzoek.....	31
3.1 Onderzoeksmethode	31
3.2 Onderzoeksvragen.....	31
3.3 Onderzoekspopulatie.....	32
3.3.1 Steekproef.....	33
3.4 Meetinstrumenten.....	36
3.4.1 Dataverzameling.....	36

3.4.2 <i>Dataverwerking</i>	38
3.4.3 <i>Data-analyse</i>	38
Hoofdstuk 4 Resultaten	42
4.1 Inleiding	42
4.2 Demografische gegevens.....	42
4.3 Totstandkoming SDG's.....	43
4.4 Investing vroege kinder educatie	45
4.5 Inhoud curriculum peuterscholen.....	47
4.6 Gebruik gestandaardiseerd peutercurriculum.....	48
4.7 Definiëring vroege kinderonwikkeling	49
4.8 Toetsing SDG Curriculum	50
Hoofdstuk 5 Conclusie, Discussie en Aanbeveling	52
Conclusie.....	52
Discussie.....	54
Aanbeveling	56
Bibliografie	58
Bijlagen	61
Bijlage 1: Vragenlijst Peuterscholen	61
Bijlage 2 Vragenlijst voor het Bureau Vroegschoolse Educatie (MinOWC)	64
Bijlage 3 Vragen voor het Bureau Opvanginstellingen en ODKMW (Ministerie van Sozavo).....	65
Bijlage 4 Codeboek	66
Bijlage 5 Transcripten	72
Bijlage 6: Frequentie tabellen	78

Samenvatting

De focus van dit onderzoek ligt op het curriculum van de peuterscholen in relatie tot SDG 4.2. Internationaal wordt steeds meer aandacht gevraagd voor de SDG's en acties die bijdragen aan het behalen hiervan. Echter, het beschikken over data en voldoende informatie betreft de SDG's op nationaal niveau is relevant voor het behalen van de SDG's. In Suriname is er onvoldoende data en weinig informatie beschikbaar over peutercurriculum. In het kader van duurzame ontwikkeling en ECD is het noodzakelijk om na te gaan of de componenten die gekoppeld zijn aan SDG 4.2 geïncorporeerd zijn in het peutercurriculum.

Daarom is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd: *“In welke mate zijn de componenten van SDG 4.2 geïncorporeerd in het curriculum van de geregistreerde peuterscholen in Paramaribo en Commewijne?”*.

Dit onderzoek is kwalitatief, waarbij gebruik gemaakt is van verschillende onderzoeksmethoden, literatuurstudie, interviews en online vragenlijst. Het onderzoek is verricht op 15 peuterscholen in Paramaribo en 4 peuterscholen in Commewijne. De resultaten wijzen uit dat alle peuterscholen in Paramaribo en Commewijne gebruik maken van peutercurriculum dat overwegend ontwikkeld is door de leiding van de peuterscholen. Middels de toetsing van het SDG curriculum raamwerk voor ECE met het curriculum van de peuterscholen, blijkt dat de meeste kernwaarden van dit raamwerk wel opgenomen zijn in het curriculum. Suriname kent geen standaard peutercurriculum. De peuterscholen geven zelf invulling aan de inhoud van het curriculum, waarin de meeste indicatoren van het SDG curriculum raamwerk terug te vinden zijn. Aanbevolen wordt om een standaard Surinaams peutercurriculum te ontwikkelen.

Sleutelwoorden: Peutercurriculum, Voorschoolse educatie, SDG's

Abstract

The focus of this research is on the preschool curriculum in relation to SDG 4.2. Internationally the demand is increasing for the attention for the SDGs and actions that contribute to achieve these goals. However, having data and sufficient information on the SDGs at national level is relevant for achieving the SDGs. In Suriname there is insufficient data and little information available about the curriculum of the pre-schools.

In the context of sustainable development and ECD, it is necessary to conduct research whether the components linked to SDG 4.2 are incorporated in the preschool curriculum.

For this reason, the following research question has been formulated: *"To what extent have the components of SDG 4.2 been incorporated into the curriculum of the registered nursery schools in Paramaribo and Commewijne?"* .

A research with a qualitative character was carried out by means of different research methods, literature study, interviews and online questionnaire. The research was conducted at 15 preschools in Paramaribo and 4 preschools in Commewijne. The results show that all preschools in Paramaribo and Commewijne use a preschool curriculum that is predominantly developed by the management of the preschools. By reviewing the SDG curriculum framework for ECE with the curriculum of the preschools, it shows that most of the core values of the framework are included in the curriculum. Suriname does not have a standard preschool curriculum. The preschools themselves determine the content of the curriculum, in which most indicators of the SDG curriculum framework can be found. It is recommended to develop a standard Surinamese preschool curriculum.

Keywords: Preschool curriculum, Early Childhood Education, SDGs

Lijst van Afkortingen

BOI	Bureau Opvang Instellingen
BOOG	Stichting Begeleiding, Opleiding & Ondersteunende Groep
BVE	Bureau Vroegschoolse Educatie
COMCEC	Committee for Economic & Commercial Cooperation
ECD	Early Childhood Development
ECE	Early Childhood Education
HBO	Hoger beroepsonderwijs
MDG's	Millennium Development Goals
MICS	Multiple Indicator Cluster Surveys
MinOWC	Ministerie van Onderwijs Wetenschap en Cultuur
Ministerie van SoZaVo	Ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting
NMCT	Nationaal Management Covid Team
ODKMW	Onderdirectoraat Categorieel Maatschappelijk Werk
OIC	Organization of Islamic Countries
SBEC	De Stichting Beheer en Exploitatie Crèches
SDG's	Sustainable Development Goals
TANA	Stichting Towards A New Alternative
VN	Verenigde Naties
VOJ	Voortgezet Onderwijs voor Junioren

Lijst van tabellen

Tabel 1: Componenten van SDG curriculum framework	14
Tabel 2: De global indicatoren voor SDG 4.2.....	26
Tabel 3: SDG 4.2 indicatoren en resultaten voor Suriname MICS 2018.....	27
Tabel 4: Deelvragen.....	32
Tabel 5: Participerende peuterscholen.....	34
Tabel 6: Contact personen	37
Tabel 7: Codeboek.....	38
Tabel 8: Operationalisatie variabelen.....	40
Tabel 9: Demografische gegevens Paramaribo en Commewijne.....	42
Tabel 10: Financiële bijdrage.....	43
Tabel 11: Kennis SDG's en ECD.....	44
Tabel 12: Instructies SoZaVo.....	46
Tabel 13: Indicator SDG Curriculum Framework ECE.....	50

Lijst van figuren

Figuur 1: Bronfenbrenner's bio-ecological model of child development	11
Figuur 2: Conceptueel Model.....	30

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Voorschoolse Educatie

“Children are like wet cement. Whatever falls on them makes an impression”

Dr. Haim Ginott

Er zijn vele wetenschappelijke artikelen geschreven over onderzoeken die internationaal zijn verricht over hoe vroeg leren duurzaam gemaakt kan worden voor kinderen. Veel onderzoekers zijn erover eens dat de weg naar het bereiken van duurzaamheid afhankelijk is van de manier waarop de samenleving de toekomstige generaties zal opleiden. Hoe leren duurzaam gemaakt kan worden voor kinderen en datgene wat ze leren over de wereld om hen heen, vereist een serieuze aanpak (Samuelsson & Park, 2017, p. 277).

Uit een survey van de *World Economic Forum*, blijkt dat 74% volwassenen wereldwijd bekend zijn met de Sustainable Development Goals (SDG's). Dit survey is gedaan in 28 landen, waarbij 20.000 personen tussen de 16 en 74 jaar hebben meegedaan. Opvallend is dat personen jonger dan 35 jaar het meest bekend zijn met de SDG's (World Economic Forum, 2019). Echter, de survey is niet gedaan in Suriname, waardoor er geen data beschikbaar is hieromtrent voor Suriname. In Suriname zijn na de aanname van de SDG's tal van projecten, zowel klein als groot, uitgevoerd met het doel om bewustwording te creëren binnen de lokale gemeenschappen en op de scholen. Enkele van deze projecten zijn: *Localizing the SDG's*, *World's Largest Lessons*, *SDG Jeugd Ambassadeurs Programma Suriname*, etc. Zolang er geen soortgelijk survey wordt uitgevoerd, zal het moeilijk blijven om een inschatting van de situatie in Suriname te maken.

Onderwijs van een land vormt de basis voor sterke en vreedzame samenlevingen. Daarentegen blijkt dat analfabetisme en lage leerprestaties, hardnekkige uitdagingen vormen voor vele ontwikkelingslanden, internationale agentschappen en wereldwijde educatieve programma's voor het bereiken van de wereld onderwijsdoelen. (UNESCO, 2018, p.11).

Uit de inschattingen van *UNESCO Institute for Statistics (UIS, 2017)* blijkt dat meer dan 617 miljoen kinderen en adolescenten niet kunnen lezen of rekenen. Dit zorgt ervoor dat heel wat

wereld doelen niet gerealiseerd kunnen worden, omdat het vermogen van mensen om uit armoede te geraken en een beter inkomen te hebben, afneemt. Personen met een betere opleiding besluiten ook vaak hun kinderen te vaccineren en naar school te sturen. De leercrisis is een enorme verspilling van talent en menselijk potentieel. Om deze redenen zijn veel van de wereldwijde doelen afhankelijk van de realisatie van (SDG 4) “Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen” (UNESCO, 2018, p.19). Ook bleek dat er in 2017 er 1,2 miljard jongeren (15-24 jaar) wereldwijd waren die 16% deel uitmaakten van de wereld bevolking. De actieve betrokkenheid van deze jongeren is van eminent belang bij inspanningen voor duurzame ontwikkeling (UN, 2018).

Als kinderen buitenshuis toegang hebben tot hoogwaardige zorg en onderwijs programma's , ontwikkelen zij hun taal- en cognitieve vaardigheden beter en bevorderen zij ook hun emotionele ontwikkeling. In alle landen die Multiple Indicator Cluster Surveys (MICS) data van 2010-2017 hebben aangeleverd, blijkt dat kinderen die voorschoolse educatie volgen, gemiddeld twee keer meer kans hebben om hoger te scoren in het domein geletterdheid en rekenvaardigheid, in vergelijking tot kinderen die geen voorschoolse educatie c.q. programma's volgen (UNESCO, 2018). Het is ook bewezen dat voorschoolse educatie van hoge kwaliteit, aanzienlijke en positieve effecten kan hebben op schoolbereidheid van kinderen die risico lopen op latere academische problemen (Lonigan, 2015). Ondanks de bewezen voordelen en duidelijke impact van het vroeg leren van kinderen, nemen bijna 57 miljoen kinderen van 3 tot 4 jaar (iets meer dan twee op de drie) niet deel aan een voorschoolse educatieprogramma in 67 overwegend lage en middeninkomenslanden met beschikbare gegevens (UNESCO, 2018, p. 105).

Ban-Ki Moon (Voormalig Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties (VN)) citeert onder SDG 4 het volgende: “*The Sustainable Development Goals recognize that early childhood development can help drive the transformation we hope to achieve over the next 15 years.*”(ECD in the SDGs, ARNEC, 2016). Het opnemen van het doel dat gericht is op voorschoolse educatie (SDG 4.2) in de SDG's, erkent het belang van vroege ontwikkeling en de bijdrage ervan aan een gezonde natie en welvaart van de wereld (UNESCO, 2018, p.107).

De erkenning van Ban-Ki Moon dat de ontwikkeling van jonge kinderen kan bijdragen tot de transformatie die men de komende 15 jaar middels de SDG's hoopt te bereiken, geeft aan hoe belangrijk het is om te investeren in peuters. Peuters zijn kinderen van ca. twee jaar tot ca.

vier jaar (Standaarden voor ECD, 2004). Een kind dat geboren is in september 2015, het moment toen de 17 SDG's en de 169 targets aangenomen werden door de wereldleiders, zal 15 jaar zijn in 2030, het jaar waarbij gestreeft wordt om de SDG's te behalen.

Deze kinderen zullen de belangrijkste begunstigden moeten zijn van de acties ter realisatie van gelijkheid, duurzaamheid, etc., daar zij de generatie zijn die de SDG-agenda na 2030 zullen voortzetten (Bruckauf & Cook, 2017, p.6). Wanneer zij een goede start krijgen met gezonde voeding, kwaliteitsvol leer- en onderwijsprogramma's, zullen zij zich ontwikkelen tot verantwoordelijke en volwaardige wereldburgers, die maximaal zullen bijdragen aan duurzame ontwikkeling (Sustainable Development Solutions Network, 2014). Ook is er aandacht nodig voor beleid en ontwikkelingsprogramma's voor jonge kinderen, omdat miljoenen jongeren kinderen in lage- en middeninkomenslanden de SDG targets niet halen (Black & Hurley, 2016). Een voorwaarde voor het opleiden van kinderen voor een duurzame wereld is dat kinderen toegang hebben tot hoogwaardig voorschoolse educatie (Samuelsson & Park, 2017).

Het belang van vroeg leren is verankerd in het tweede target van de SDG 4, dat ervoor moet zorgen dat tegen 2030 "Alle meisjes en jongens toegang hebben tot hoogwaardige vroege kinderonwikkeling, zorg en kleuteronderwijs zodat ze klaar zijn voor het basisonderwijs" (Samuelsson & Park, 2017). Kleuter/peuteronderwijs wordt nu beschouwd als een essentieel instrument om universeel basisonderwijs en de SDG's te bereiken. Zorgen voor toegang tot kwaliteitsvol peuter/kleuteronderwijs is een belangrijke strategie voor het verbeteren van leren, onderwijs resultaten en de efficiëntie van onderwijsstelsels (The Lego Foundation, 2018).

1.2 Definiëring begrippen

In deze paragraaf zal vanuit verschillende theorieën een definitie per begrip aangegeven worden, welke zal gelden voor dit onderzoek.

Het begrip "Duurzame Ontwikkeling" kent verschillende definities. Voor dit onderzoek is gekozen voor de definitie welke gebruikt is in het Brundtland Rapport van 1987. Duurzame ontwikkeling is: "een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generaties

zonder het vermogen in gevaar te brengen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien” (Brundtland Report, 1987 zoals geciteerd in Lele, 2013).

Bij *early childhood development (ECD)* wordt uitgegaan van de volgende definitie: “Het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind definieert ECD als, de fysieke, cognitieve, taalkundige en sociaal-emotionele ontwikkeling van jonge kinderen totdat ze overstap maken naar de lagere school (meestal rond de leeftijd van 6 of 7 jaar). De eerste fase van de menselijke ontwikkeling (beginnend tijdens de zwangerschap), ECD is een geïntegreerd concept dat zich uitstrekt over meerdere sectoren, waaronder gezondheid en voeding, onderwijs en sociale bescherming” (Naudeau, Kataoka, Valerio, Neuman, & Elder, 2011, p.5).

Early Childhood Development oftewel Vroege Kinderontwikkeling wordt in Suriname gedefinieerd als een brede, integrale benadering van de ontwikkeling van alle kinderen op lichamelijk, verstandelijk, sociaal, emotioneel, cultureel en spiritueel gebied, met een samenhangend pakket aan zorg- en dienstverlening (MinOWC, 2016). Omdat dit onderzoek verricht zal worden op de Surinaamse peuterscholen, wordt de Surinaamse definitie van ECD gebruikt als uitgangspunt.

Voorschoolse Educatie:

De Finse professor Mikko Ojala heeft een leerboek voor jonge kinderen geschreven (Ojala, 1985) dat later werd herdrukt (Ojala, 1993). Hij definieert voorschoolse educatie als een interactief proces op het gebied van het thuis leven, dagopvang en peuterschool die gericht is op een alomvattende persoonlijkheidsontwikkeling tussen de leeftijd van 0 tot 6 jaar. Zorg, onderwijs en vroegschoolse onderwijs zijn geïntegreerd tot één geheel (Härkönen, 2002).

Volgens Akbari en McCuaig verwijst *Early Childhood Education* naar educatieve programma's voor jonge kinderen. Waarbij een curriculum is ontwikkeld door gekwalificeerde personen, met het doel om het leren en de ontwikkeling van kinderen te stimuleren. Instellingen die zulke programma's verzorgen kunnen kinderdagverblijven, zoals peuter- en kleuterscholen zijn (Akbari & McCuaig, 2014).

Barbara Bowman (1993) geeft aan dat voorschoolse educatie niet verwijst naar een enkele entiteit, de term dekt een verscheidenheid aan programma's voor jonge kinderen van geboorte

tot 8 jaar. Deze programma's vinden plaats in eigen huizen van kinderen, in de openbare scholen, particuliere kleuterscholen en kinderdagverblijven en –centra (Bowman, 1993).

De definitie van Akbari en McCuaig zal verder in dit onderzoek gebruikt worden, omdat de focus bij deze ook ligt op het curriculum van de peuterscholen en de incorporatie van de SDG's.

Curriculum:

Curriculum is een manier om structuur te geven aan leerervaringen als een georganiseerd programma van activiteiten. Binnen de Voorschoolse educatie zijn educatieve leerervaringen, alles wat het kind doet gedurende de dag op school (Akbari & McCuaig, 2014).

Early Childhood Practitioners:

Dit zijn personen die werkzaam zijn als leraren, verzorgers, opdrachtgevers en begeleiders bij kinderdagverblijven, peuter- kleuterscholen en andere soortgelijke voorzieningen voor jonge kinderen. Met het doel om kinderen te verzorgen en leerervaringen te laten opdoen. (Caricom Regional Guidelines, p.9).

In dit onderzoek zal uitgegaan worden van de boven aangegeven definiëringen.

1.3 Probleembeschrijving

De aanleiding tot dit onderzoek is de nadruk op het behalen van de SDG's na aanname ervan in 2015, waarbij de internationale wereld steeds meer aandacht vraagt voor de SDG's en acties die een bijdrage leveren aan het behalen van deze SDG's tot en met 2030. Echter, het beschikken over data en voldoende informatie betreft de SDG's op nationaal niveau is relevant voor het behalen van de SDG's. In Suriname is er onvoldoende data en weinig informatie beschikbaar met de focus op curriculum van de peuterscholen.

Onze kinderen van vandaag zijn de toekomst van morgen en de wereld is afhankelijk van deze kinderen om op een gezonde manier in de toekomst te kunnen functioneren (de Jong, 2012, p.6). Daarom is het noodzakelijk om concreet over deze informatie te beschikken.

Volgens de wet Opvanginstellingen is een opvanginstelling “een ruimtelijke voorziening waar al dan niet tegen een vergoeding aan meer dan 5 cliënten deeltijdse, voltijdse of duurzame opvang, begeleiding of ontwikkelingskansen worden geboden” (Wet Opvanginstellingen, 2014). Een peuterschool behoort tot een kinderdagopvanginstelling. Peuterscholen zijn een voorbereiding op het formele onderwijs (Terborg, 2013, p.33). Een peuterschool wordt ook beschreven als een educatieve dienst voor kinderen van drie jaar en ouder, waar kinderen voor een deel van de schooldag of voor een volledige dag, tijdens de schoolperiodes en in sommige gevallen tijdens de normale schoolvakantieperiodes verblijven (Caricom Regional Guidelines, p.9).

In het kader van duurzame ontwikkeling en vroege kinderonwikkeling wordt middels dit onderzoek nagegaan of de hoofdpeuterleidsters/ de leiding op de peuterschool bekend zijn met de SDG's, in het bijzonder SDG 4.2 en of de componenten die gekoppeld zijn aan SDG 4.2 geïncorporeerd zijn in het curriculum van de peuterscholen. Vandaar dat dit onderzoek wordt verricht op de peuterscholen die geregistreerd zijn bij het ministerie van SoZaVo, waarbij de nadruk is gelegd op een potentiële aanwezige vastgestelde curriculum waarmee er gewerkt wordt en wat de aanknopingspunten zijn die bijdragen tot SDG 4, target 4.2.

1.4 Onderzoeksvragen

Naar aanleiding van de probleembeschrijving wordt de volgende onderzoeksvraag geformuleerd. De onderzoeksvraag luidt als volgt:

“In welke mate zijn de componenten van SDG 4.2 geïncorporeerd in het curriculum van de geregistreerde peuterscholen in Paramaribo en Commewijne?”

Deze onderzoeksvraag is opgedeeld in 7 (3 theoretische – en 4 empirische) deelvragen.

De theoretische deelvragen zijn:

1. Met welk doel kwamen de Sustainable Development Goals tot stand in 2015?
2. In welke mate wordt er geïnvesteerd in vroege kindereducatie in Suriname?
3. Wat houdt het curriculum in op de peuterscholen?

De empirische deelvragen zijn:

1. In welke mate werken de aangemelde peuterscholen met een gestandaardiseerd curriculum?
2. Op welke wijze is het curriculum op de peuterscholen ontwikkeld?

3. Wat verstaan de peuterscholen onder vroege kinderonwikkeling?
4. Welke indicatoren van het SDG Curriculum framework komen voor in het curriculum op de peuterscholen?

1.5 Doelstelling

Het onderzoek heeft als doel het verkrijgen van inzichten in de mate waarop de aspecten van de SDG's geïntegreerd zijn binnen de vorming c.q. educatie van het kind op de peuterscholen in Suriname. De basisveronderstelling van dit onderzoek is dat educatie over duurzame ontwikkeling reeds in de jonge jaren op gang gebracht moet worden. Aangezien voorschoolse educatie een goede start biedt aan kinderen voor duurzame ontwikkeling, geniet het de hoogste prioriteit dat alle kinderen daadwerkelijk vroeg toegang hebben tot educatie (Siraj-Blatchford, Smith, & Samuelsson, 2015).

1.6 Maatschappelijke relevantie

In Suriname is het Ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting belast met het beleid voor kinderen beneden de vier jaar. Formeel dienen alle crèches en peuterscholen geregistreerd te zijn bij het Bureau Opvanginstellingen van het voornoemd ministerie. In de kleuterklassen is het kleutercurriculum 'Spelend Leren' in het kader van het 11-jarig basisonderwijs geïmplementeerd (MinOWC 2011). Kwalitatief goed voorschoolse educatie aanbieden vormt een essentiële deel van SDG 4 en alle ministeries hebben zich gecommitteerd om hun bijdrage te leveren. Middels dit onderzoek wordt er nagegaan of de SDG's zijn meegenomen in het huidige curriculum van de peuterscholen. Dit onderzoek zal een wezenlijke bijdrage leveren aan nieuwe data en inzichten rond dit thema en daarnaast kunnen er eventueel aanbevelingen gedaan worden op beleidsniveau aan de verschillende Ministeries, met name het MinOWC en het ministerie van SoZaVo. Ook assembleeleden, beleidsmakers en andere belanghebbenden kunnen bij het maken van beleid waar nodig gebruik maken van de uitkomst van dit onderzoek, omdat voor het behalen van de SDG's en de targets gekoppeld aan deze SDG's er slechts 9 jaren over zijn.

1.7 Wetenschappelijke relevantie

Er is onvoldoende wetenschappelijk data en weinig informatie beschikbaar in Suriname met de focus op curriculum van de peuterscholen. Er zijn wel onderzoekingen in Suriname verricht op dit vlak, echter zonder gewenst resultaat voor het curriculum van de peuterscholen

(R. Brown, persoonlijke communicatie, januari 20, 2020). Een belangrijk onderzoek is in Suriname verricht op de kinderdagopvang: crèches, naschoolse opvang, peuterscholen etc.; echter, het accent lag meer op organisatie, structuur, hygiëne, voeding, opleiding van de leidsters, enz. (Terborg, 2013). Middels dit onderzoek komt nieuwe wetenschappelijke data naar voren en wordt tevens een aanzet gegeven om dit onderwerp verder te belichten. De beschikbaarheid van data zal ervoor zorgen dat er gericht beleid gemaakt kan worden, indien blijkt dat het curriculum verbetering behoeft. Dit onderzoek levert dus een degelijke bijdrage aan wetenschappelijke data t.a.v. het curriculum van de peuterscholen m.b.t. de SDG's in Suriname.

1.8 Opbouw thesis

De masterthesis is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken:

Hoofdstuk 1 behandelt de aanleiding tot het onderzoek met de daaraan gekoppeld onderzoeksvraag en deelvragen. Tevens wordt aandacht besteed aan de maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op het theoretisch perspectief, waarbij de tot stand koming van de SDG's, de ecological systems theory, de Curriculum Framework for the SDG's, Voorschoolse Educatie binnen Caricom, het Surinaams voorschoolse educatie beleid en het conceptueel model worden belicht. In hoofdstuk 3 wordt de methode van onderzoek uitgewerkt en verantwoord. Hoofdstuk 4 handelt over de resultaten verkregen uit het onderzoek. De thesis wordt middels hoofdstuk 5 afgesloten, dat ingaat op de conclusie, discussie en aanbevelingen.

Hoofdstuk 2 Theoretisch perspectief

2.1 Tot stand koming SDG's

Op 27 september 2015 legde de VN 17 nieuwe doelstellingen, de *Sustainable Development Goals* (SDG's) vast voor een duurzame ontwikkeling van de wereld tot 2030. De 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDGs, of ook wel Global Goals) gelden voor de periode 2015–2030 en zijn de opvolger van de millennium doelstellingen. In 2000 aanvaardden de wereldleiders de *Millennium Development Goals* (MDG's), die de grootste problemen in de armste ontwikkelingslanden in 15 jaar moesten halveren. Het ging om doelen betreft armoede, honger, primair onderwijs, milieu (inclusief drinkwater en sanitair), man-vrouw ongelijkheid en sterfte onder kinderen en moeders en sterfte door overdraagbare ziekten. Waar de MDG's voornamelijk gericht waren op het verminderen van de armoede in ontwikkelingslanden, is de 2030 agenda een brede duurzaamheidsagenda voor alle landen, dus ook voor de westerse landen. De gemaakte afspraken zijn niet wettelijk bindend, maar zijn een inspanningsverplichting. Landen worden opgeroepen om de mondiale SDG's te vertalen naar nationale doelstellingen en beleid en zich te committeren om er alles aan te doen om bij te dragen aan rechtvaardigheid, veiligheid en welvaart in de wereld. Voorts heeft elk SDG heeft haar eigen targets. Deze 17 SDG's kennen samen 169 targets (Baas et al., 2018).

2.2 Onderwijs en Duurzame Ontwikkeling

Target 7 van SDG 4 stelt dat er tegen 2030 voor gezorgd moet worden dat alle leerlingen kennis en vaardigheden verwerven die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen, onder andere via vorming omtrent duurzame ontwikkeling en duurzame levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur tot de duurzame ontwikkeling (SDG Nederland: een eerlijke en duurzame wereld in 2030, 2019).

Bovendien tonen verschillende publicaties door de *World Bank economists* aan dat onderwijs veel voordelen heeft en ontzettend belangrijk is binnen het proces van vorming van elk individu (Montenegro & Patrinos zoals geciteerd in Osman, Ladhani, Findlater, & McKay, 2017). Daarnaast stelt onderwijs de mens in staat om middels de verkregen kennis, waarden en vaardigheden te geraken tot duurzame ontwikkeling (Osman et al., 2017, p.5).

Zo is onderwijs ook een bepalende factor voor sociale en economische transformatie, vrede en duurzaamheid. Het is bewezen dat onderwijs veel voordelen oplevert. Onderzoekingen van economen van de Wereldbank tonen ook aan dat naast toenemende economische groei en vermindering van armoede, kwaliteitsvol onderwijs leidt tot betere gezondheid en welzijn (Osman et al., 2017, p.5).

In de bovenstaande alinea is aangegeven dat onderwijs een bepalende factor is bij verschillende domeinen. Zo is ECD op zich ook afhankelijk van verschillende factoren. Volgens het *Early Childhood Development Section Programme Division* van Unicef is ECD afhankelijk van verschillende factoren. Het vereist:

- Vroege stimulatie en zorg

Ontwikkeling en welzijn worden bevorderd wanneer ouders en verzorgers kinderen vroeg stimuleren en interactief zijn. Onderzoek toont aan dat stimulans en interactie tussen jonge kinderen en hun ouders en verzorgers positief en blijvend het leervermogen versterken en kan de hersenfunctie van het kind voor het leven veranderen.

- Toegang tot Voorschoolse Educatie programma's

Investering in goed kwalitatief Voorschoolse educatie alvorens kinderen starten met het formeel onderwijs verbetert de leerresultaten van kinderen. Daarnaast verhoogt het ook de efficiëntie van het school systeem door afname van kinderen die doubleren en de school vroeg verlaten

- Goede gezondheid en voeding

Voor een normale hersenontwikkeling, de basis voor ontwikkeling van cognitieve, motorische en sociaal-emotionele vaardigheden tijdens de kindertijd en volwassenheid, is voldoende voeding tijdens de zwangerschap en de eerste twee levensjaren cruciaal. Kinderen met een beperkte ontwikkeling van emotionele, cognitieve, motorische vaardigheden tijdens het vroege leven, lopen gevaar voor latere neuropsychologische problemen, slechte schoolprestaties, vroege school verlaten, lage scholing, werkgelegenheid, en slechte zorg voor hun eigen kinderen. Slechte zorg voor hun eigen kinderen kan bijdragen aan de overdracht van armoede van generatie op generatie.

- Veiligheid en bescherming

Het beschermen van jonge kinderen tegen geweld en misbruik is een mensenrechtenplicht. Door een combinatie van ECD interventies en kinderbescherming kunnen jonge kinderen beschermd worden tegen geweld en krijgen de kans om zich te ontwikkelen op een gezonde manier te groeien, vanaf de eerste levensjaren. (Unicef, 2014).

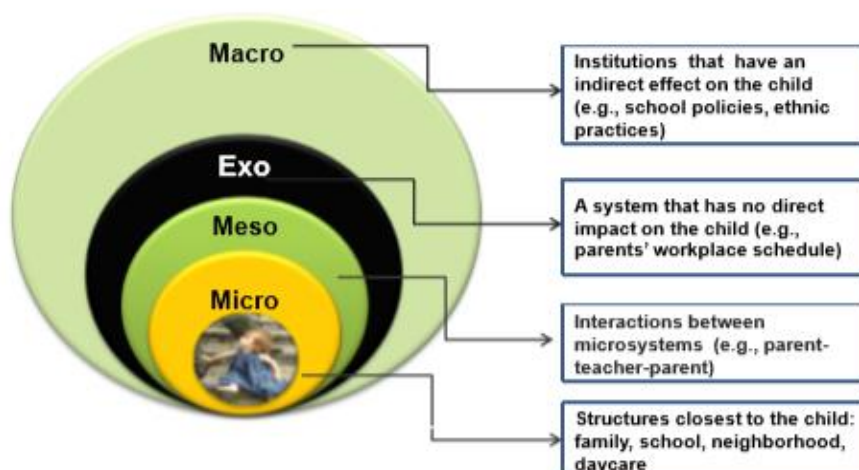
Er bestaan verschillende theorieën over de ontwikkeling van kinderen om verschillende aspecten van ontwikkeling te voorspellen. Bepaalde zijn gericht op de interne processen van kinderen en de andere op de externe invloeden die verband houden met ontwikkelingsveranderingen (Krishnan, 2010). Enkele theorieën zijn als volgt:

- de psychoanalytische theorie: Volgens deze theorie vindt ontwikkeling in verschillende stadia plaats en worden kinderen geconfronteerd met conflicten tussen biologische drijfveren en maatschappelijke verwachtingen.
- Gedrags- en sociale leertheorieën: deze verzameling theorieën suggereert het belang van het milieu en de opvoeding in de groei van een kind.
- Biologische theorieën: deze beweren dat erfelijkheid en aangeboren biologische processen de groei bij kinderen beïnvloeden. Ontwikkeling is dus een biologisch proces, voornamelijk bepaald door genetisch potentieel.
- De cognitieve ontwikkelingstheorieën: deze richten zich op hoe kinderen leren. Het begrip van kinderen van de wereld is het resultaat van hun betrokkenheid en interacties.
- de systeemtheorieën: het belangrijkste doel is dat ontwikkeling niet kan worden onderzocht of verklaard door één concept.

2.3 Ecological System Theory

Urie Bronfenbrenner (1979) heeft de *ecological systems theory* geformuleerd, om uit te leggen hoe de menselijke ontwikkeling wordt beïnvloed door verschillende soorten milieusystemen.

Figuur 1: Bronfenbrenner's bio-ecological model of child development.

Noot: Overgenomen uit *Early Child Development: A Conceptual Model*, door V. Krishnan, 2010, p. 7.

Volgens het bovenstaand figuur ‘*bio-ecological model of child development*’ van Bronfenbrenner, hebben 4 systemen invloed op de ontwikkeling van het kind, nl.:

- Macrosysteem

Binnen het macro niveau behoren instituten die een indirect effect hebben op het kind. Het schoolbeleid is een voorbeeld van één der instituten. Aspecten van het macrosysteem die andere lagere lagen ook beïnvloeden, zijn onder meer culturele kenmerken, politieke onrust of economische ontwrichting, die allemaal alleen of gezamenlijk de ontwikkeling kunnen vormgeven.

- Exosysteem

Onder het exo niveau zijn er systemen die geen direct impact hebben op het kind, bijvoorbeeld, het werkschema van de ouders op hun werkplek. Het systeem bevat micro- en mesosystemen en heeft daardoor invloed op het welzijn van iedereen die met het kind in aanraking komt. Verder kunnen het beleid en de beslissingen die op een breder niveau worden genomen, ook indirect van invloed zijn op het kind. In gevallen waarin een ouder geen tijd kan krijgen om een ouder-leraarbijeenkomst bij te wonen, zal de ouder beperkte interactie hebben met de leraren, waardoor de ontwikkeling van een kind nadelig wordt beïnvloed. Het beleid van een school ten aanzien van kinderen met speciale behoeften of kinderen van verschillende raciale en etnische achtergronden, kan allemaal worden beschouwd als invloeden van het exosysteem op het kind.

- Mesosysteem

Op het meso niveau gaat het om de interactie tussen microsystemen, bijvoorbeeld de relatie tussen ouders en leerkrachten.

- Microsysteem

Het microsysteem is het binnenste niveau, dat het dichtsbij het kind staat, waarmee het kind direct in contact staat. Dit microsysteem bestaat uit contexten als familie, speelvriendjes, kinderopvang, school en de buurt. Dit niveau heeft direct en het vroegst invloed op het kind.

Daarom is voor dit onderzoek gekozen voor het microsysteem. Dit onderzoek wordt verricht op de peuterscholen, dat binnen het microsysteem valt volgens de theorie van Bronfenbrenner.

Uit de theorie van Bronfenbrenner blijkt dat de peuterschool valt binnen het microsysteem van de ontwikkeling van het kind. Voortbordurend op deze theorie van Bronfenbrenner heeft Elle de Jong in 2012 een onderzoek verricht in India (Juhapura), waarin hij ook stelt dat de directe omgeving de grootste invloed heeft op de ontwikkeling van een jong kind; zoals aangetoond door Bronfenbrenner. Het is dus van belang dat de voorschoolse educatie goed georganiseerd is. Daarnaast moeten ook binnen de huishoudens voor een stimulerende omgeving worden gezorgd. De communicatie en samenwerking met het gezin en een vlotte overgang tussen huis en school kunnen helpen bij een uitgebreide ontwikkeling van het jong kind (de Jong, 2012, p. 78).

Met betrekking tot onderwijs is het microsysteem het meest significant voor analyses, ondanks het feit dat de resterende systemen ook van invloed zijn op een individu en ook op zijn of haar educatieve carrière. Binnen het microsysteem wordt de directe interactie tussen een individu en de omgeving geabsorbeerd. Dit is vooral in de beginjaren van iemands leven, welke beperkt tot een specifiek scala aan omgevingen, waarvan de belangrijkste omgevingen familie, leeftijdsgenoten, school, religieuze voorkeuren en de buurt zijn (Bronfenbrenner, 1986 en 1994; de Jong, 2012, p.10).

Een peuterschool levert een belangrijke bijdrage aan voorschoolse educatie. Gestructureerd onderwijs vereist een goed curriculum waarin uitgewerkt is, wat het kind planmatig aangeleerd zal worden. Zo heeft onderzoeker Elle de Jong in 2012 een onderzoek gedaan in India, waarvan het curriculum binnen voorschoolse educatie een cruciaal onderdeel was.

Het curriculum wordt gezien als de kern van voorschoolse educatie en opvang voor jonge kinderen. De beschikbaarheid van een goed voorbereid en goed gecoördineerd curriculum is cruciaal om als kapstok te fungeren binnen de leeromgevingen van jonge kinderen. Daarnaast dient het om leerdoelen te formuleren en houvast te bieden aan opvoeders en instellingen voor jonge kinderen (OECD, zoals geciteerd in Yang & Li, 2019). De afgelopen eeuw is getuige geweest van de snelle ontwikkeling en paradigmaverschuiving van *early childhood curriculum* over de hele wereld, onder de grote invloed van mondiale sociale bewegingen en hervormingen. Sinds de millenniumwisseling heeft de kwaliteit van *early childhood curriculum* veel aandacht getrokken van mondiale beleidsmakers, onderzoekers en praktijkmensen (Siraj-Blatchford, Sylva, Muttock, Gilden, & Bell, 2002; Sylva et al., 2007 zoals geciteerd in Yang & Li, 2019).

Ervoor zorgen dat alle kinderen voorbereid zijn en niet achterlopen wanneer ze naar school gaan, is een belangrijk onderdeel van het verminderen van ongelijkheid. Continuïteit tussen het kleuter- en lager onderwijs is belangrijk, maar het is niet de bedoeling dat het peuter-kleuteronderwijs steeds academischer wordt. Voorschools onderwijs en basisonderwijs moeten verschillen in doel, organisatie en structuur (Unesco, 2020).

2.4 Curriculum Framework for the SDG's

Voor het behalen van SDG 4 in het onderwijs is een curriculum raamwerk ontwikkeld door The Commonwealth. Dit curriculum raamwerk voor de SDG's is bedoeld als richtinggevend kader, een flexibele, niet- verplicht voorgeschreven hulpmiddel bij het ontwikkelen van een passende kader door een combinatie van kennis, vaardigheden, waarden en attitudes. Het beoogt ook de uitvoering van de SDG's zoveel mogelijk uniform en vergelijkbaar te maken door ervoor te zorgen dat elk land zijn bevolking toerust met de relevante vaardigheden, kennis, waarden en attitudes voor sociaal, economisch en milieu ontwikkeling, en om samen te werken voor het creëren van vreedzame samenlevingen (Osman et al., 2017, p.6).

SDG Curriculum Framework

De SDG curriculum framework geeft het volgend kader (raamwerk) aan voor voorschoolse educatie.

Dit raamwerk bestaat uit 3 componenten, welke nodig zijn om competenties te ontwikkelen bij kinderen. Deze competenties zijn onderling verbonden (Osman et al., 2017, p.29) zoals afgebeeld in onderstaand tabel.

Tabel 1: Componenten van SDG curriculum framework (Osman et al., 2017).

Kennis en Begrip	Vaardigheden en toepassing	Waarden en attitudes
<ul style="list-style-type: none"> • Vroege interactie en stimulatie. • Beschrijf de bijbehorende ervaringen van de peuterschool/dagver 	<ul style="list-style-type: none"> *Aantonen vermogen om te kunnen delen en om samen te spelen. • Vermogen om te reageren en zelfregulatie. • Communicatie - mondeling 	<ul style="list-style-type: none"> *Open en expressieve communicatie. • Ontvankelijkheid tonen voor anderen. • Gereedheid voor school. • Het naleven van schoolregels.

blijf. <ul style="list-style-type: none"> • Samenwerken in de klas 	en via kunst. <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling van fijne en grove motorische vaardigheden 	<ul style="list-style-type: none"> • Neem deel aan speelactiviteiten en lost problemen op tegengekomen in het spel
<ul style="list-style-type: none"> • Leerruimtes en stimulerende omgevingen. • Spel als een belangrijk middel om te leren. • Taal en geletterdheid om te schrijven en praten over ervaringen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Creatieve weergave (bijv. Teken, schilderen, rollenspel, doen alsof, modellen maken). • Logische redenering. • Sociale vaardigheden en gedrag. 	<ul style="list-style-type: none"> *Initiatief en sociale relaties (bijvoorbeeld om plannen te maken en beslissingen te nemen, lost problemen op tijdens het spelen, druk gevoelens uit en wees ontvankelijk voor anderen). • Deelname aan vroeg leren. • Voel je goed over persoonlijke identiteit
Ouderschapsprogramma gericht op moeders en zuigelingen.	Vaardigheid voor school gereedheid, die kinderen van achtergestelde achtergronden helpen om hun instap naar en succes op basisonderwijsniveau te verbeteren.	Kinderen zijn beter voorbereid voor de basisschool, hebben beter aanwezigheid en betere cognitieve ontwikkeling vergeleken met degenen die geen voorschoolse programma's bijwonen.

Voor dit onderzoek zal het bovenstaand *Curriculum Framework for the SDG's* (2017) als kader worden gebruikt om te toetsen of de beschreven drie elementen: kennis, vaardigheden en attitudes zijn opgenomen in het peutercurriculum in Suriname. Gelet zal worden op de indicatoren die gekoppeld zijn aan dit raamwerk.

2.5 Voorschoolse Educatie binnen Caricom

Sinds de tweede helft van de 20ste eeuw, zijn diensten voor jonge kinderen snel toegenomen binnen de Caricom regio. De reden hiervoor is, dat moeders meer buitenshuis werken en steun van de familie er niet of minder is. Als gevolg hiervan is er in het Caraïbisch gebied een snelle uitbreiding van de voorschoolse en dagopvangdiensten, die voornamelijk zijn opgericht door particuliere en liefdadigheidsgroepen. Volgens het *Education for All Global Monitoring Report 2007* wordt de *Early Childhood Services* binnen de Caricom regio, gekenmerkt door:

- o Variërende zorg- en kwaliteitsnormen
- o Afwezigheid van nationale normen

- o Zwakke licentie-, certificerings- en controlesystemen
- o Een overwicht aan kleine, ondergecapitaliseerde operators
- o Lage opleidingsniveaus onder zorgverleners

Er dient daarom aandacht besteed te worden aan de kwaliteit en het soort dienstverlening, aangezien uit wetenschappelijk en economisch bewijs blijkt dat de voorschoolse sector in feite een essentiële bouwsteen is voor nationale ontwikkeling. Daarnaast zou de rol van de overheid verduidelijkt dienen te worden om te zorgen voor consistentie en kwaliteit van deze dienstverlening aan jonge kinderen (Caricom Regional Guidelines, p.6). Ook is aangegeven dat voor de ontwikkeling van een gezond, sterk en goed kind een kindvriendelijk, participatief en interactief curriculum vereist is, waarbij gebruik wordt gemaakt van zowel kleine als grote groepsactiviteiten, die gelijke kansen bieden voor meisjes en jongens (Caricom Regional Guidelines, p.53).

Best Practice

Een bekend voor-vroegschoolse educatie project binnen de Caricom, nl. Guyana, is het *Guyana Early Childhood Education Project*. Het doel van dit project was het verbeteren van lees- en rekenresultaten voor kinderen in de kleuterklas en de eerste klas in het achterland en afgelegen riviergebieden in Guyana, waarbij leerkrachten zijn getraind en lesmateriaal is aangeschaft. Het gaat om kinderen tussen 3.5 jaar en 8 jaar oud (Implementation Completion and Result Report Guyana Early Childhood Education Project, 2019).

Een ander Caricom land, Jamaica, heeft in 2010 “*The Jamaica Early Childhood Curriculum Resource Book for Children Birth to Five Years Old*” ontwikkeld, waarin activiteiten zijn opgenomen voor kinderen vanaf de geboorte tot en met vijf jaar oud. Dit boek is samengesteld om de *practitioners*, relevante personen en belang hebbenden te helpen met het plannen van curriculaire activiteiten. Er is aangegeven om er rekening mee te houden dat deze activiteiten suggesties zijn, dus *practitioners* zijn vrij om de activiteiten aan te passen aan de behoeften van de kinderen. De activiteiten voor 2 jarigen zijn geformuleerd op basis van de volgende thema’s: ik, vieringen, dieren, bloemen, vogels en water.

De activiteiten voor drie jarigen zijn geformuleerd op basis van de volgende thema’s: alles over mij, vieringen, voeding, gezin, dieren en water (The Jamaica Early Childhood Curriculum Resource Book for Children Birth to Five Years Old, 2010).

2.6 ECD en Voorschoolse Educatie in Suriname

Surinaamse onderwijswetgeving

De periode voor peuteronderwijs valt in het midden van de ECD leeftijd (0-8 jaar), waar de basis gelegd wordt succes op school (The Lego Foundation, 2018, p. 6). Volgens artikel 20 van de Surinaamse onderwijswetgeving zijn ouders, voogden of verzorgers verplicht om hun kinderen of pupillen van 7 – 12 jaren waarover zij ouderlijke macht uitoefenen of die aan hun zorg zijn toevertrouwd, waar gelegenheid hiertoe bestaat, geregeld lager onderwijs te doen geven (Lager Onderwijswet, 1960).

Over het algemeen sturen ouders hun kinderen vanaf hun vierde jaar naar de kleuterschool, ondanks de conceptwet primair-onderwijs nog niet is goedgekeurd, waarin verruiming van de leerplicht van 4 tot 16 jaar opgenomen is (Republiek Suriname, 2016). Voor ouders bestaat de mogelijkheid om hun kind van 0-2 jaar bij de crèche te plaatsen en vanaf 2- 4 jaar op de peuterschool. Als het streven is om vroege kinder educatie te laten volgen, kiezen de ouders voor de peuterschool en na 12u voor opvang. De kosten van de peuterschool en opvang na 12u zijn veel meer dan de opvang alleen (Jonathas, 2021).

Het ECD beleid

Het ECD beleid is bedoeld voor kinderen tussen de 0-9 jaar, dat gebaseerd is op recht van elk kind op overleving, groei, ontwikkeling, bescherming en participatie. Verder wordt beoogt dat kinderen in Suriname optimaal de kansen krijgen om zich te ontwikkelen tot waardige, zelfverzekerde, productieve burgers die een positieve bijdrage leveren aan de nationale ontwikkeling. Het Interministerieel Comité werd in december 2002 door de Minister van Onderwijs ingesteld. De taak van deze comite was het coördineren en monitoren van het ECD beleid en daaruit voortvloeiende activiteiten nationaal en internationaal (Education for All 2015 National Review, 2014).

Kinderen voorbereiden voor de basisschool kan middels het volgen van voorschoolse onderwijs programma's of door kleuteronderwijs. Voorschoolse educatie programma's hebben georganiseerde leercomponenten in tegenstelling tot baby oppas of crèches. In Suriname is voorschoolse educatie niet geformaliseerd binnen het nationaal onderwijssysteem voor kinderen jonger dan 4 jaar oud. De mogelijkheid bestaat om voorschoolse educatie te volgen bij zowel openbare als particuliere instellingen in Suriname. Deze instellingen bieden activiteiten aan in de vroege kinderjaren. Echter, sommige van deze

programma's zijn niet gestructureerd of op niveau (Suriname Multiple Indicator Cluster Survey 2018; Survey Findings Report, 2019, p. 266).

Volgens het onderzoek verricht in 2013 voldeed het overgrote deel van de kinderwerkers niet of nauwelijks aan de opleidingsvereisten, zoals vastgesteld in de concept wet opvanginstellingen. Deze wet opvanginstellingen is in 2014 aangenomen. In deze wet zijn regels opgenomen inzake het exploiteren van instellingen voor opvang van personen. Er zijn weinig leidinggevendenden met minimaal een hoger beroepsonderwijs (HBO). De meeste werkers hebben het Voortgezet Onderwijs voor Junioren (VOJ) bezocht (wel of niet afgerond), terwijl een klein deel een middelbare beroepsgerichte onderwijsopleiding heeft gevolgd. In de dagopvang heeft ongeveer de helft van de werkers een of andere opleiding of cursus gevolgd tot crèche- en of peuter leidster bij opleidingsinstanties als 'Klimop', Stichting Towards A New Alternative (TANA), Stichting Begeleiding, Opleiding & Ondersteunende Groep (BOOG) (Terborg, 2013).

Beschikbaarheid van geschreven werkprotocollen in het grootste deel van de dagverblijven wordt het belang van de pedagogische ontwikkeling van het kind erkend en is dat op een of andere manier ook weerspiegeld in de dagelijkse activiteiten. Op de vraag aan leidinggevendenden welke onderdelen deel uit maken van het dag programma van het kinderdagverblijf werden vooral genoemd: Spelen (94%), Praten en uitleggen (72%), Interacties met de werkers (70%), Interacties tussen kinderen (67%) en Rust (67%) (Terborg, 2013).

2.7 Beleid Ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting

Zoals eerder aangegeven is het Ministerie van SoZaVo formeel verantwoordelijk voor het beleid voor kinderen jonger dan 4 jaar. In het Staatsbesluit Kwaliteitsstandaarden Opvanginstellingen (2017) is in artikel 23 voor Curriculum het volgende opgenomen:

1. Jonge kinderen leren voornamelijk door spel en door te exploreren, te onderzoeken en te ontdekken. Volwassenen dienen dan ook de leeromgeving van een jong kind zodanig in te richten dat het kind de gelegenheid krijgt de wereld om zich heen te ontdekken. De volwassene kan de ontwikkeling van het kind het beste stimuleren door te zien waar het kind aandacht voor heeft of waar het mee bezig is en daarop in te gaan en op voort te bouwen.
2. Er dient respect te zijn voor alle in Suriname voorkomende talen. Kinderen dienen al jong vertrouwd te raken met de klanken van andere in Suriname veel gesproken talen.

3. In leefgemeenschappen, waarin het Nederlands niet de meest gebruikte taal is, dienen jonge kinderen zo veel mogelijk tweetalig te worden begeleid om hen vertrouwd te maken met het Nederlands als de formele voertaal ten bate van hun latere schoolsucces.
4. Door op de juiste manier in te gaan op de interesses en bezigheden van het kind kunnen bewust enkele ontwikkelingsgebieden gestimuleerd worden.

De ontwikkelingsgebieden die gestimuleerd worden middels de opgesomde handelingen zijn (Staatsbesluit Kwaliteitsstandaarden Opvanginstellingen, 2017):

1. Emotionele en Sociale ontwikkeling:

- ontwikkeling van gevoel van zelfbewustzijn;
- vaardigheden en mogelijkheden tot zelfredzaamheid;
- hechting en ontwikkeling van relaties met volwassenen en leeftijdgenootjes, leren kiezen, tonen van interesse en voorkeur en besluit-vorming, zelfvertrouwen;
- zelfstandigheid;
- gevoel van eigenwaarde.

2. Lichamelijke ontwikkeling (grote en fijne motoriek, oog- en handcoördinatie):

- bewustworden van handen, vingers, voeten en tenen;
- liggen, omrollen, zitten, kruipen, lopen, klimmen, rennen;
- reiken, grijpen, pakken, vasthouden, overpakken, hanteren, fijne vinger bewegingen en gebruiken van voorwerpen;
- bal gooien, schoppen, vangen, fietsen en evenwicht bewaren.

3. Spraak-/Taalontwikkeling :

- geluiden maken, klanken nadoen, begrijpen en zeggen van woorden en gebaren, aankijken en lichaamstaal;
- wensen duidelijk maken, gevoelens uiten en beschrijven van wat is gebeurd;
- boekjes kijken, plaatjes herkennen en benoemen, verhaaltje luisteren, liedjes zingen en versjes opzeggen;
- tekenen, vormen herkennen, symbolen herkennen en verhaaltje (na)vertellen.

4. Verstandelijke ontwikkeling:

- voorwerpen onderzoeken met de mond, met handen, voeten, ogen en oren;
- bewust worden van kleuren, vormen, maten, aantal en tegenstellingen;

- verschillen en overeenkomsten opmerken, plaats in de ruimte en afstand;
- eigenschappen en werking van voorwerpen ontdekken.

5. Creatieve ontwikkeling :

- doen alsof en rollenspel;
- muziek en beweging,
- bouwen, constructie en handenarbeid;
- boetseren, schilderen, tekenen van structuren en vormen.

Daarnaast is in Wet Opvanginstellingen (2014) opgenomen dat degene die een opvanginstelling exploiteert zich dient aan te melden bij de Controle dienst van het ministerie. Indien is voldaan aan alle vereisten, zal de opvanginstelling opgenomen worden in het Landelijk Register Opvanginstellingen. In artikel 2 van de wet Opvanginstellingen is een aantal kwaliteitsstandaarden voor opvang van groepen van personen vastgesteld, waaronder ook voor de peuterscholen. Enkele kwaliteitsstandaarden zijn: hygiëne, personeel en bekwaamheid, ruimtelijke ordening en instructie programma stimulatie, verzorging, educatie en materiaal (kwaliteitsstandaarden opgenomen in de wet Opvanginstellingen, 2014).

De Stichting Beheer en Exploitatie Crèches

Momenteel heeft het ministerie van SoZaVo geen specifiek beleid met betrekking tot de peuterscholen in Suriname.¹ Zij hanteren de ECD standaarden in de opvanginstellingen en crechès. De Stichting Beheer en Exploitatie Crèches (SBEC) is een overheid stichting en valt onder het Ministerie van SoZaVo. Deze Stichting is in de jaren tachtig ingesteld met als doel het bieden van opvang en opvoeding aan kinderen in de leeftijdsgroep van 0 – 6 jaar. De context voor het opzetten en beheren van overheidscrechès houdt verband met het ondersteunen van met name werkende vrouwen (ODKMW, Berggraaf- Redjosetiko, 2021).

De SBEC, exploiteert intussen 12 opvanginstellingen, waarvan 11 crèches en 1 peuterschool. In 2014 is de wet Opvanginstellingen (voorbereid vanuit het Ministerie van SoZaVo) door De Nationale Assemblée goedgekeurd. Ondersteunende regelingen die bij deze Wet horen zijn

---

¹ Het SoZaVo handelt over het crèche beleid.

onder andere de standaarden voor kwaliteitszorg in opvanginstellingen voor kinderen in de leeftijdsgroep 0 – 8 jaar (ECD).

Via de SBEC werkt het Ministerie van SoZaVo aan continu maatregelen treffen voor de professionalisering van de kinderopvang in Suriname. Als onderdeel van het professionaliseringstraject organiseert de SBEC op regelmatige basis trainingen voor de leiding en het personeel van de crèches. In 2015 is de training in de ECD standaarden verzorgd; in 2016 is de opleiding tot groepsleidster opgezet waaraan verschillende personeelsleden van de crèches met goed gevolg hebben deelgenomen. In 2017 is in samenwerking met de Standing Committee for Economic & Commercial Cooperation (COMCEC), de technische werkmarm van de ‘Organization of Islamic Countries’ (OIC), een Training voor Trainers in ECD georganiseerd. Hierbij zijn de crèchehoofden getraind om als trainer te kunnen functioneren en hun personeel verder te trainen in de concepten van ECD en de ECD kwaliteitstandaarden. Voorts is als onderdeel van de samenwerking met COMCEC - een ‘*On the Job*’ training voor de leiding en het personeel van en van de overheidscrèches, namelijk de mama Georgetine crèche georganiseerd. Deze training is verzorgd door twee Surinaamse deskundigen die met de leiding en het personeel, de praktische aanpak van de implementatie van de standaarden voor kinderopvang hebben besproken en geoefend (ODKMW, Berggraaf- Redjosetiko, 2021).

Ter garandering van de kwaliteit van de opvang is het belangrijk dat er in de komende periode een afdeling kwaliteitscontrole wordt opgezet. De afdeling begeleiding van de SBEC zal ook tools aangereikt moeten krijgen om het jeugd –en kinderbeleid gestalte te geven. In deze fase wordt er gekeken naar de uitbreiding van de afdeling en aanpassing van de begeleiding. Dit zou moeten resulteren in het bieden van gestructureerde begeleiding aan gezinnen in de zeer cruciale fase van de opvoeding. Dit zal er toe bijdrage dat de samenleving betere “producten” krijgt uit de overheid crèches. Immers die begeleiding zou moeten zorgen voor sterke gezinnen die op hun beurt zullen zorgen voor een stabiele natie. De SBEC wil in de toekomst een grotere rol spelen binnen de samenleving en een duidelijkere bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het kind door de kwaliteit van opvang aan het kind in hun vroege ontwikkelingsfase.

Het Onderdirectoraat Categorieel Maatschappelijk Werk (ODKMW) geeft aan dat de opvang instellingen met een jaarplan werken. Er is een goede samenwerking tussen de SBEC en het ministerie van SoZaVo. Er is geen specifieke samenwerking op het gebied van

Voorschoolse educatie. Voor de peuterscholen wordt er verwezen naar het MinOWC. Volgens het ODKMW vallen de peuterscholen in Suriname onder het ministerie van Onderwijs Wetenschap en Cultuur.

2.8 Beleid Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur

Het Bureau Vroegschoolse Educatie (BVE) geeft aan dat er geen beleid is van het ministerie ten aanzien van peuteronderwijs. Waar het MinOWC wel naar toe streeft, is dat het curriculum op de peuterscholen aansluiting heeft op leerjaar 1 (kleuter A).

Het MinOWC beidt wel ondersteuning aan het Saga Interproject Suriname, dat belast is met de organisatie en exploitatie van de Prey Skoro's (voorscholen). De ondersteuning geschiedt in de vorm van leerkrachten, huisvesting en financiën. De prey-skoro's zijn gekoppeld aan de basisschool. De doelgroep zijn kinderen tussen de 2.5 tot 4 jaar. Landelijk zijn er 13 Prey Skoro's in verschillende districten: 3 in Paramaribo, 1 in Saramacca, 2 in Wanica, 1 in Para, 2 in Coronie en 4 in Nickerie (Prey-Skoro Suriname, 2020).

Het Bureau Vroegschoolse Educatie

Het BVE is opgericht met het algemeen doel, het ECD-beleid. Het ECD beleid houdt in: de ontwikkeling van kinderen in de leeftijdsfase 0-8 jaar te waarborgen, zodat elk kind in die eerste levensjaren de kans heeft om alle vaardigheden te ontplooiën om met succes het basisonderwijs af te ronden en zich in de periode erna te ontwikkelen tot een volwassene die productief kan participeren in de samenleving/maatschappij en in de wereld. De vaardigheden betreffen onder andere: lichamelijke gezondheid, mentale alertheid, goed ontwikkelde intellectuele vaardigheden, emotionele stabiliteit, creativiteit, flexibiliteit, verantwoordelijkheid en veerkracht (Bureau Vroegschoolse Educatie, 2021).

Taken van het BVE: Het ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur heeft een belangrijke taak op zich genomen, nl. het ECD beleid binnen de structuren van het Onderwijs invulling te geven. Deze invulling ziet er in grote lijnen als volgt uit:

1. Kinderen 4 tot 8 jaar doorlopen de voorschoolse leergangen vlotter en zijn beter voorbereid op het onderwijs leerproces. Dit zal minder doublures en minder schoolverlaters in het basisonderwijs tot gevolg hebben.
2. Ontwikkelingsstoornissen en beperkingen worden eerder gesignaleerd en aangepakt (in

samenwerking met het Ministerie van Volksgezondheid o.a. MOB). Er zal een start worden gemaakt met het leerlingvolgsysteem.

3. De afstemming met o.a. het speciaal onderwijs is optimaal.
4. Inclusief onderwijs wordt gerealiseerd.
5. Sociale ongelijkheid wordt aangepakt en verminderd (zowel in de stad als in het binnenland).
6. De capaciteit van de leerkrachten groep 1-4 wordt versterkt.

Toekomstplannen van het MinOWC

Het MinOWC is bezig met het schrijven van projectvoorstellen en ook zal er gezorgd worden voor de totale bemensing van het ECD gebeuren. In de achter ons liggende jaren is er geïnvesteerd in de screening van de 3 jarige peuters. Er is onder andere geïnvesteerd in de screeners, vervoer naar de verschillende lokaties en alles dat erbij hoort.

De plannen van het MinOWC voor de komende 5 jaren voor voorschoolse educatie zijn:

- Duurzaamheid staat het hoogst in het vaandel.
- Spelenderwijs leren: vooral blij voelen om te leren. Het onderwijs moet van begin tot eind aaneensluitend en op elkaar afgestemd zijn.
- Bewustwording milieu en cultuur, met name door het opnemen in het curriculum van de peuters.
- Dat elk kind meedoet aan het onderwijs (inclusief onderwijs)
- Het Ministerie is van plan om een ECD centra op te zetten en het nationaal technisch netwerk te versterken.

Officieel vallen de peuterscholen onder het Ministerie van SoZaVo. Er is vooralsnog geen eenduidigheid met betrekking tot het curriculum van de peuterscholen. Dit zal in samenwerking met Ministerie van SoZaVo op korte termijn geschieden. Het MinOWC heeft voorts geen zicht op het curriculum van de peuterscholen. Het MinOWC heeft wel informatiesessies verzorgd aan de peuterleidsters in het jaar 2018. Informatie met betrekking tot de vaardigheden waaraan een kind moet voldoen om in leerjaar 1 te komen. Hierbij zijn al de onderwijsgebieden met de participerende peuterleidsters besproken, zodat zij weten wat allemaal opgenomen moet worden in hun curriculum (Bureau Vroegschoolse Educatie, 2021).

Er is een samenwerking met SoZaVo betreffende het ECD gebeuren in Suriname, waaraan er de komende periode invulling gegeven zal worden. Het beleid met betrekking tot vroegschoolse educatie is afhankelijk van de inzichten van de aanzittende ministers (Bureau Vroegschoolse Educatie, 2021).

2.9 SDG 4 en MICS Suriname

Zoals eerder is aangegeven, bestaan de SDG's uit 17 doelen. De aandacht tijdens dit onderzoek is geweest op SDG 4. Daarom is het noodzakelijk om precies te weten wat SDG 4 gedetailleerd inhoudt. SDG 4 stelt: Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen (Columbia Center on Sustainable Investment, 2016). Deze SDG beschrijving is operationeel gemaakt in tien verschillende deelaspecten. Landen worden opgeroepen om in hun onderwijsbeleid aandacht te schenken aan elk van deze deelaspecten. De deelaspecten zijn:

4.1: ervoor zorgen dat alle meisjes en jongens tegen 2030 vrije, billijke en kwaliteitsvolle basis- en secundair onderwijs afronden, wat leidt tot relevante en effectieve leerresultaten.

4.2: ervoor zorgen dat tegen 2030 alle meisjes en jongens toegang hebben tot kwaliteitsvolle ontwikkeling, zorg en peuteronderwijs zodat ze klaar zijn voor het basisonderwijs.

4.3: Tegen 2030 zorgen voor gelijke toegang voor alle vrouwen en mannen tot betaalbaar en kwalitatief hoogstaand technisch, beroeps en tertiair onderwijs, inclusief universiteit.

4.4: Tegen 2030 het aantal jongeren en volwassenen aanzienlijk verhogen die over relevante vaardigheden beschikken, waaronder technische en beroepsvaardigheden, voor werkgelegenheid, fatsoenlijke banen en ondernemerschap.

4.5: Tegen 2030 genderongelijkheden in het onderwijs wegwerken en zorgen voor gelijke toegang tot alle onderwijsniveaus en beroepsopleiding voor kwetsbare personen, inclusief personen met een handicap, inheemse bevolkingen en kinderen in kwetsbare situaties.

4.6: Zorg er in 2030 voor dat alle jongeren en een groot deel van de volwassenen, zowel mannen als vrouwen, geletterdheid en rekenvaardigheid bereikt.

4.7: Zorg ervoor dat tegen 2030 alle leerlingen de kennis en vaardigheden verwerven

die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen, onder meer door middel van onderwijs voor duurzame ontwikkeling en een duurzame levensstijl, mensenrechten, gendergelijkheid, bevordering van cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en waardering voor culturele diversiteit en van de bijdrage aan cultuur en duurzame ontwikkeling.

Nodig voor de uitvoering:

4.a: onderwijsvoorzieningen bouwen en verbeteren die kind-, handicap- en gendergevoelig zijn en veilig zijn, niet-gewelddadige, inclusieve en effectieve leeromgevingen voor iedereen.

4.b: Tegen 2020 wereldwijd het aantal beurzen dat beschikbaar is voor ontwikkelingslanden, met name de minst ontwikkelde landen, kleine eilandstaten en Afrikaanse landen, aanzienlijk uitbreiden voor inschrijving in het hoger onderwijs, inclusief beroepsopleiding en informatie- en communicatietechnologie, technische en wetenschappelijke programma's in ontwikkelde landen en andere ontwikkelingslanden.

4.c: Tegen 2030 het aanbod van gekwalificeerde leraren aanzienlijk vergroten, onder meer door internationale samenwerking voor lerarenopleidingen in ontwikkelingslanden, met name de minst ontwikkelde landen en kleine eilandstaten in ontwikkeling (Beyond Commitments, 2019).

Binnen dit onderzoek is gekozen voor target 4.2, omdat ECD en peuteronderwijs onder deze target vallen. Daarnaast spelen ervaringen die zijn opgedaan in de vroege kindertijd een cruciale rol bij het 'latere' leren. De basis van 'latere' succes wordt dus gelegd in de vroege kinder jaren. Ook valt deze target binnen het microsysteem uit de theorie van Bronfenbrenner, waarbij aangegeven is dat de directe omgeving de grootste invloed heeft op de ontwikkeling van een jong kind. Door deelname aan voorschoolse educatie komt vroege stimulatie op gang, leert het kind vroegtijdig te interacteren en wordt de basis gelegd voor verder succes.

Bij het *Multiple Indicator Cluster Survey* (MICS) 2018, zijn global indicators gekoppeld aan de targets. Het MICS programma werd in de jaren 90 ontwikkeld door UNICEF om landen ondersteuning te bieden bij het verzamelen van data over de situatie van kinderen en vrouwen. Een van de doelen van dit programma is het volgen van ontwikkelingen in de

richting van de SDG's (Suriname Multiple Indicator Cluster Survey 2018; Survey Findings Report, 2019).

Ten aanzien van het Surinaams beleid voor SDG 4.2 concludeert het MICS rapport de volgende zaken:

1. Het BVE van het MinOWC is in mei 2017 gelanceerd en fungeert als coördinatiepunt voor alle activiteiten op het gebied van ECD met vertegenwoordiging in het ECD netwerk.
2. De regering van Suriname heeft zich gecommitteerd aan het faciliteren van onderwijskansen voor kinderen om zich te ontwikkelen tot volwassenen die productief kunnen deelnemen aan de samenleving en de wereld. Om dit te bereiken zal speciale aandacht worden besteed aan: het curriculum van klas 1 tot en met 4 van het basisonderwijs en de stimuleringsprogramma's voor de kleuterschool.
3. De aspecten van het curriculum hebben betrekking op lichamelijke gezondheid, mentale alertheid, kritisch denken, intellectuele vaardigheden, emotionele stabiliteit, communicatie, creativiteit, flexibiliteit, verantwoordelijkheid, respect en veerkracht.
4. Sommige van de doelstellingen van het BVE zijn: (i) het bevorderen van een geïntegreerde benadering van het ECD-beleid; (ii) promoten onderlinge samenwerking tussen de stakeholders zodat de basisvoorwaarden voor een optimale doorstroming binnen primaire onderwijs gericht kan worden gerealiseerd; (iii) hiaten in het basisonderwijs wegwerken; (iv) doubleren verminderen en (v) het ontwikkelen van kindvriendelijke benaderingen van het basisonderwijs voor de behoeften van het jonge kind (Suriname Multiple Indicator Cluster Survey 2018, Survey Findings Report, 2019, p.266).

In Tabel 2 is een overzicht geplaatst van SDG 4.2, gekoppeld aan de global indicators. Daarnaast ook de interpretatie in relaties tot de global indicators.

Tabel 2 : De global indicatoren voor SDG 4.2 (Quick Guide to Education Indicators for SDG 4, 2018).

SDG 4	Target	Global Indicator	Interpretatie
Verzekeren van gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorderen	4.2: ervoor zorgen dat tegen 2030 alle meisjes en jongens toegang hebben tot kwaliteitsvolle	4.2.1: Het percentage kinderen onder vijf jaar, die qua ontwikkeling op het goede spoor zijn, voor	Een hoge waarde geeft aan dat een groot aantal jonge kinderen goed is voorbereid op het starten van de

levenslang leren voor iedereen	ontwikkeling, zorg en peuteronderwijs zodat ze klaar zijn voor het basisonderwijs	gezondheid, leren en psychosociaal welzijn, naar geslacht ²	basisschool op het gebied van gezondheid, leren en psychosociaal welzijn.
		4.2.2: Deelname aan georganiseerd leren (een jaar voor de officiële leeftijd waarop de basisschool begint), op basis van geslacht ³	Een hoge waarde van de indicator wijst op een hoge mate van deelname aan georganiseerd leren vlak voor de officiële leeftijd voor toegang tot het basisonderwijs.

Verder is vanuit het MICS rapport (2018) een overzicht gemaakt van de SDG 4.2 indicatoren, sub-indicatoren en de resultaten voor Suriname.

Tabel 3 : SDG 4.2 indicatoren en resultaten voor Suriname volgens MICS 2018

Indicator	Sub-indicator	Resultaat	Norm
4.2.1: Het percentage kinderen in de leeftijd van 36-59 maanden die qua ontwikkeling op het goede spoor zijn, in goed te noemen bij tenminste drie van de volgende vier domeinen, geletterdheid-rekenen, fysiek, sociaal-emotioneel en leren.		Suriname scoort 77.4%	Ruim criteria voor een subdoel : > 80% (Unesco)
4.2.2: Deelname aan georganiseerd leren (kleuterschool/peuterschool, preyskool) (een jaar voor het officieel formeel onderwijs) op basis van geslacht (jongens/meisjes)	4.2.2.1 Het percentage kinderen van 36 maanden – 59 maanden dat een voorschoolse educatie programma volgt.	Suriname scoort 45.7%.	Het streven is, zoals verwoord in SDG 4.2, dat tegen 2030 alle jongens en meisjes toegang hebben tot kwaliteitsvolle

² Relevante informatie voor deze indicator is te vinden in de Early Childhood Development Index (ECDI) van MICS, die qua ontwikkeling 'op het goede spoor zijn' definieert als het percentage kinderen in de leeftijd van 36 tot 59 maanden in ten minste drie van de vier domeinen goed presteren/voldoen.

³ De leeftijd varieert per land, afhankelijk van de officiële leeftijd voor toegang tot het basisonderwijs (Quick Guide to Education Indicators for SDG 4, 2018).

			peuteronderwijs.
	4.2.2.2 Het percentage kinderen in de relevante leeftijdsgroep (een jaar voor de officiële leeftijd van de basisschool) die een voorschoolse educatie programma of de basis school volgen.	Suriname scoort 93.7%	Ruim criteria voor een subdoel : > 80% (Unesco)

In de bovenstaande tabel zijn de percentages weergegeven, waaruit geconcludeerd kan worden dat een score van 45.7% laag is voor kinderen die een voorschoolse educatie programma volgt. Dit is te verklaren uit het feit dat de meeste kinderen in Suriname (52%) niet naar school gaan of participeren aan een voorschoolse educatie programma wanneer zij 3 jaar oud zijn.

In het kader van het Project Schoolrijpe Kinderen van het MinOWC, werden drie jarigen de kans geboden om deel te nemen aan het kleuteronderwijs, indien zij na de screening door de deskundigen schoolrijp werden verklaard. Bij de inschrijvingen op de scholen werd eerst voorkeur gegeven aan de vier jarig en. In 2016 werd dit project stop gezet. Het evaluatie rapport is nog niet ter beschikking gesteld voor inzage (Bureau Voegschoolse Educatie, 2021).

Het is belangrijk om aan te geven dat kinderen van 3-4 jaar, die de basisschoolleeftijd nog niet hebben bereikt, voorschoolse educatie moeten volgen (Unicef, 2019). Het percentage van kinderen die een jaar voor de officiële leeftijd (dus 4 jaar) voor het van start gaan met de basisschool, is hoog (93.7%). De reden voor de hoge percentage is, dat het bij deze gaat om kinderen in Suriname die deelnemen aan het kleuteronderwijs, ondanks de leerplichtige leeftijd nog niet verruimd is.

Andere belangrijke bevindingen t.a.v vroege kinder ontwikkeling die opgenomen zijn in het MICS Rapport Suriname, zijn:

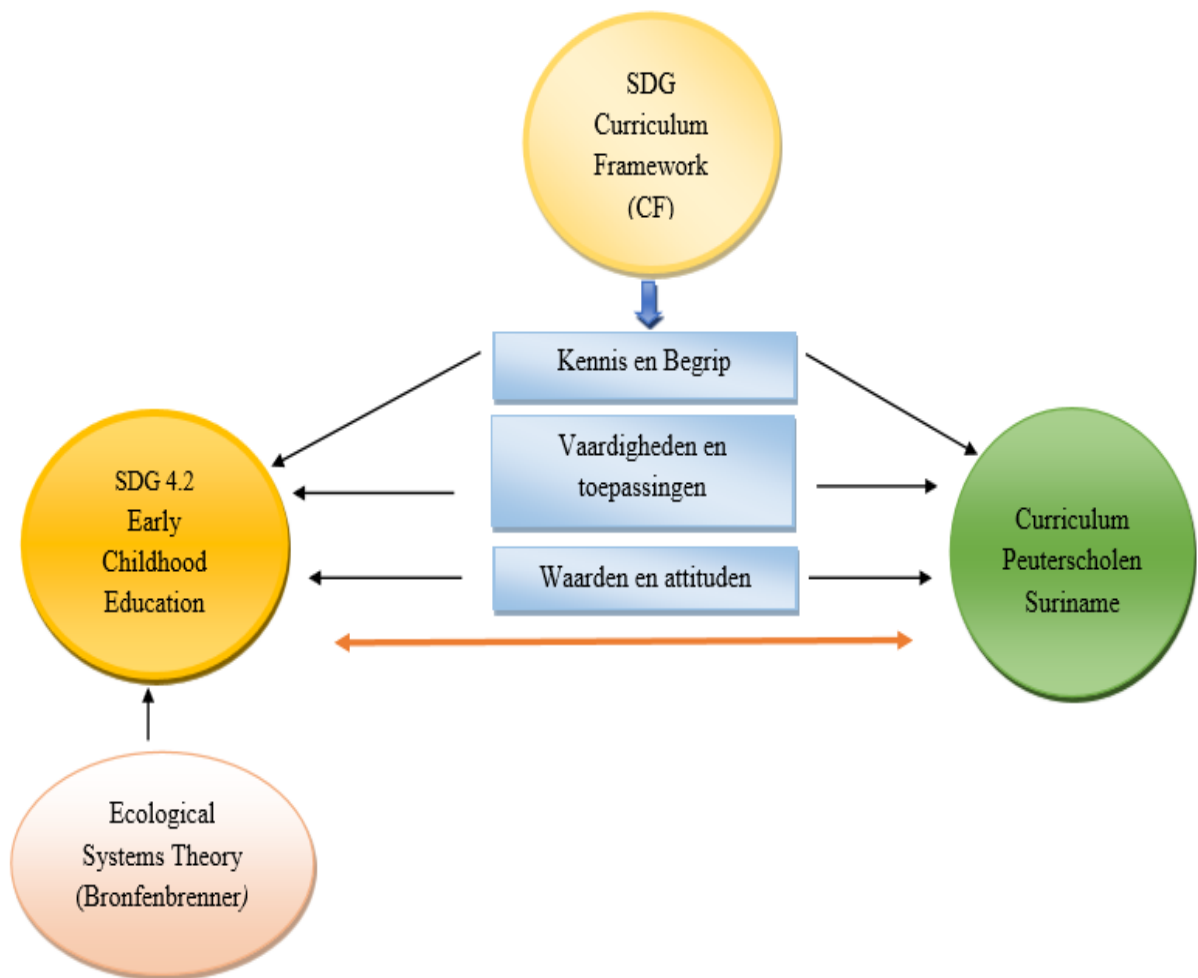
- Vroegtijdige stimulatie en responsieve zorg voor kinderen van 2-4 jaar, wordt voornamelijk (66%) gedaan door een volwassen persoon in het huishouden, gevolgd door de moeder (52%). De deelname van de vader is met 15% zeer laag.

- Deelname aan ECE-programma is het hoogst onder meisjes, kinderen van 4 jaar oud, kinderen uit stedelijke gebieden en kinderen uit het rijke welvaarts gezinnen.
- De overgrote meerderheid van de kinderen onder de 5 jaar heeft toegang tot speelgoed uit de winkel (87%), 2 of meer soorten speelgoed (65%), huishoudelijke artikelen inclusief buiten gevonden voorwerpen (60%) en een lager percentage kinderen hebben toegang tot zelfgemaakt speelgoed (33%) en 3 of meer speelboeken (26%).
- 72% van de kinderen in de leeftijd van 3-4 jaar waren ontwikkelingsgericht op ten minste 3 van de 4 domeinen. Fysiek ontwikkeling en leren zijn vrij hoog (98% en 96%), terwijl de alfabetiseringsgraad veel lager is, 44%.
- Het percentage kinderen onder de 5 jaar dat alleen werd gelaten of onder toezicht stond van anderen kinderen jonger dan 10 jaar is het hoogst in Sipaliwini (8%) gevolgd door Paramaribo (7%) en Brokopondo (7%) (Suriname Multiple Indicator Cluster Survey 2018, Snapshots of Key Findings, 2018).

2.10 Conceptueel Model

Het onderstaand conceptueel model (Fig. 2) geeft een indicatie van de onderliggende connecties tussen het SDG curriculum raamwerk, SDG 4.2, curriculum van de peuterscholen in Suriname en de *Ecological Systems Theory* van Bronfenbrenner.

Uit het SDG Curriculum Raamwerk vloeien de kernwaarden kennis en begrip, vaardigheden en toepassingen, waarden en attitudes voort. Deze kernwaarden moeten terug te vinden zijn in het curriculum van de peuterscholen in Suriname. Voorts leveren deze kernwaarden een bijdrage aan SDG 4.2. Het curriculum op de peuterscholen in Suriname en SDG 4.2 zijn afhankelijk van elkaar. Beiden dragen bij aan de verbetering van de kwaliteit van voorschoolse educatie. De *Ecological Systems Theory* van Bronfenbrenner legt de ontwikkeling van jonge kinderen uit binnen verschillende milieus en op verschillende niveaus, waarvan de school een essentieel onderdeel is.

Figuur 2 Conceptueel model

Hoofdstuk 3 Opzet van het onderzoek

In de vorige hoofdstukken is ruimschoots aandacht besteed aan bestaande kennis en ervaringen op het gebied van voorschoolse educatie en integratie van SDG 4 in Suriname. Er is nadruk gelegd op de beschikbare informatie rond dit beleid en sturing vanuit de verschillende verantwoordelijke ministeries. In dit derde hoofdstuk staat de beschrijving van onderzoeksopzet centraal. Er wordt een beschrijving gegeven van de onderzoekspopulatie, de steekproef, het operationaliseren van variabelen, het verantwoorden van de dataverzameling en de onderzoeksmethoden.

3.1 Onderzoeksmethode

Het onderzoek in deze thesis is een kwalitatief onderzoek. Omtrent voorschoolse educatie en integratie van SDG 4 is er in Suriname nog in onvoldoende mate wetenschappelijk onderzoek verricht. Voorafgaand aan het empirisch onderzoek, is een literatuurstudie verricht. De literatuurstudie is verricht omtrent de tot standkoming van de SDG's, de theorieën over de ontwikkeling van kinderen, investering in vroege kinder educatie, de SDG Curriculum Framework, etc. Ook is voor dit onderzoek uitgegaan van de *ecological systems theory* van Bronfenbrenner, omdat het bio-ecological model of child development heel duidelijk weergeeft dat het microniveau het dichtsbij het kind staat. Het microniveau, waaronder het peuteronderwijs, overlapt met SDG 4.2. Beiden leveren een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van het jonge kind. In dit onderzoek zijn de volgende dataverzamelingsmethoden gehanteerd:

1. literatuurstudie
2. interviews
3. semigestructureerde enquête

Middels het interview is getracht om na te gaan wat het beleid van de ministeries is met betrekking tot het peuteronderwijs en het peutercurriculum. Op basis van de informatie verkregen uit de literatuurstudie zijn er vragenlijsten ontworpen met indicatoren die voortgevloeid zijn uit het SDG Curriculum Framework.

3.2 Onderzoeksvragen

Zoals reeds in de inleiding is aangegeven, is er weinig onderzoek verricht op de peuterscholen voor wat betreft het peutercurriculum. De onderstaande onderzoeksvraag en deelvragen geven invulling aan het onderzoek. De onderzoeksvraag is als volgt

geformuleerd: *“In welke mate zijn de componenten van SDG 4.2 geïncorporeerd in het curriculum van de geregistreerde peuterscholen in Paramaribo en Commewijne?”*

Ter beantwoording van de onderzoeksvraag, zijn de ondersteunende deelvragen zoals aangegeven in Tabel 4 geformuleerd. Daarnaast is in Tabel 4 per deelvraag aangegeven welke onderzoeksmethode is gehanteerd ter verzameling van data om desbetreffende deelvraag te kunnen beantwoorden. Hieronder worden de deelvragen gepresenteerd in tabel 2, met de wijze van beantwoording:

Tabel 4: Deelvragen

Deelvragen	Wijze van beantwoording
Met welk doel kwamen de Sustainable Development Goals tot stand in 2015?	Literatuuronderzoek
In welke mate wordt er geïnvesteerd in vroege kinder educatie in Suriname?	Literatuuronderzoek
Wat houdt het curriculum in op de peuterscholen?	Literatuuronderzoek
In welke mate werken de aangemelde peuterscholen met een gestandaardiseerd curriculum?	Interview middels semigestructureerd vragenlijst en semigestructureerde enquête
Op welke wijze is het curriculum op de peuterscholen ontwikkeld?	Interview middels semigestructureerd vragenlijst en semigestructureerde enquête
Wat verstaan de peuterscholen onder vroege kinderontwikkeling?	Interview middels semigestructureerd vragenlijst en semigestructureerde enquête
Welke indicatoren van het SDG Curriculum framework komen voor in het curriculum op de peuterscholen?	Interview middels semigestructureerd vragenlijst en semigestructureerde enquête

3.3 Onderzoekspopulatie

Het onderzoek heeft betrekking op de geregistreerde peuterscholen in de districten Paramaribo en Commewijne. In Paramaribo staan in totaal 85 instellingen en Commewijne in totaal 12 instellingen aangemeld bij het ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting,

terwijl dit aantal in 2018, 62 voor Paramaribo en 8 voor Commewijne was. Niet bij alle aangemelde instellingen stond aangegeven of zij alleen een crèche zijn of als er ook peuter onderwijs daar aangeboden wordt. Daarom is in de 4e week van augustus 2020 telefonisch of via Whatsapp contact opgenomen met de aangemelde instellingen, waarvan uit de naam van de instelling niet duidelijk was of er daarbij ook sprake is van peuteronderwijs. Dit werd gedaan om na te gaan hoeveel peuterscholen er precies zijn. Uit de 85 aangemelde instellingen in Paramaribo bleek dat 60 instellingen bestaan uit een peuterschool er momenteel functioneren. In Commewijne bleek dat uit de 12 geregistreerde instellingen, 10 bestaan uit een peuterschool.

Inclusie en exclusie

Dit onderzoek wordt beperkt tot de peuterscholen die anno 2020 aangemeld zijn bij het Ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting in de districten Paramaribo en Commewijne. De keuze is gevallen op deze 2 districten, omdat Paramaribo de hoofdstad is van Suriname, de meeste inwoners telt en landelijk de meeste peuterscholen gevestigd zijn in Paramaribo. Daarnaast is gekozen voor Commewijne, omdat het een snel ontwikkelend district is van Suriname, dat in het westen wordt begrenst door Paramaribo en Wanica. Ook in dit district kiezen ouders ervoor om hun kinderen peuteronderwijs te laten volgen ter voorbereiding op het formele onderwijs. Er is een peuterschool in Paramaribo die wel op lijst staat en momenteel actief is, echter, deze peuterschool zal niet meegenomen worden binnen dit onderzoek, omdat het een peuterschool is voor een bepaald doelgroep, met name manderijns sprekende kinderen, waarbij gebruik gemaakt wordt van curriculum dat gebaseerd is op hun eigen taal.

Een randvoorwaarde bij de keuze van de peuterscholen is de bereikbaarheid van de directeur/directrice of hoofdpeuterleidsters via e-mail of whatsapp. De bereikbaarheid via whatsapp of e-mail was vereist wegens de getroffen covid-19 maatregelen gedurende deze periode. De telefoonnummers van de peuterscholen zijn beschikbaar.

3.3.1 Steekproef

Uit deze populatie is een systematisch streekproef getrokken. Volgens volgorde, zoals op de opgeschoonde lijst van Sozavo staat, zal er steeds de 2^e peuterschool op de actieve lijst in Paramaribo en Commewijne gecontact worden.

De lijst met de gegevens van de geselecteerde peuterscholen werd gedeeld met het Bureau Opvang Instellingen (BOI). Verder nam het BOI contact op met de directeuren /verantwoordelijken van de peuterscholen om hun in te lichten over dit onderzoek.

De reden tot deze aanpak is de Covid-19 pandemie, waarbij de peuterscholen sedert maart 2020 zijn gesloten. Vanwege de afgekondigde maatregelen van het Nationaal Management Covid Team (NMCT), bleven de peuterscholen tot september 2020 gesloten. Deze maatregelen hebben er ook voor gezorgd dat de aanpak van dit onderzoek is gewijzigd. De vragen zijn online gestuurd naar de respondenten in plaats van het afnemen van diepte interviews.

In Paramaribo is er contact opgenomen met 34 peuterscholen, waarvan 1 overheidspeuterschool en 3 niet geregistreerde peuterscholen. In Paramaribo hebben 13 geregistreerde peuterscholen, 1 niet geregistreerde peuterschool en 1 overheidspeuterschool meegedaan aan dit onderzoek. In Suriname is er slechts 1 overheidspeuterschool (Stichting Beheer en Exploitatie Crèches, 2020); deze peuterschool maakt dus ook deel uit van dit onderzoek. Uit de 34 hebben 15 de vragenlijst ingevuld.

De oorzaken voor het niet invullen van de vragenlijst waren:

- * Enkelen hebben geweigerd mee te doen,
- * Ziekte,
- * Na belofte en aantal reminders tot heden niet ingevuld.

In Commewijne zijn 5 van de 10 peuterscholen benaderd, waaruit 4 de vragenlijst hebben ingevuld. Eén (1) respondent had beloofd de vragenlijst in te vullen, echter na 3 reminders heeft deze tot heden de vragenlijst niet ingevuld en opgestuurd. In totaal zijn uit de 39 enquêtes, 19 reacties verkregen voor dit onderzoek. Bij dit onderzoek is tevens de anonimiteit van de respondenten per peuterschool in acht genomen.

De 19 peuterscholen die hebben geparticipeerd aan dit onderzoek zijn af te lezen in Tabel 5.

Tabel 5: Participerende peuterscholen

	Naam peuterschool	# respondenten	District	Status
1	The Ukke Puk peuterschool en oppas	1	Commewijne	Particulier + geregistreerd
2	XaCheMe kinderdagverblijf	1	Commewijne	Particulier + geregistreerd
3	De Vlinderboom	1	Commewijne	Particulier + geregistreerd

4	Krishana's kinderdagverblijf	1	Commewijne	Particulier + geregistreerd
5	Peuterschool de Kaboutertje	1	Paramaribo	Particulier + geregistreerd
6	Peuterschool Bumba	1	Paramaribo	Particulier + geregistreerd
7	Peuterschool de Paddenstoel	1	Paramaribo	Particulier + geregistreerd
8	Ezra kinderopvang & peuterschool	1	Paramaribo	Particulier + geregistreerd
9	Zacharia's crèche en peuterschool	1	Paramaribo	Particulier + geregistreerd
10	Moetete peuterschool	1	Paramaribo	Particulier + geregistreerd
11	De Parels peuterschool	1	Paramaribo	Particulier + geregistreerd
12	Het Paradijsje peuterschool	1	Paramaribo	Particulier + geregistreerd
13	Marisa peuterschool	1	Paramaribo	Particulier + geregistreerd
14	Agnes oppas en peuterschool	1	Paramaribo	Particulier + geregistreerd
15	Mahi peuterschool en crèche	1	Paramaribo	Particulier + geregistreerd
16	Jane's kinderdagverblijf en peuterschool	1	Paramaribo	Particulier + geregistreerd
17	Peuterschool Ganesha	1	Paramaribo	Particulier + geregistreerd
18	Shweta peuterschool	1	Paramaribo	Particulier + niet geregistreerd
19	Wi Kontren peuterschool	1	Paramaribo	Overheid + geregistreerd

3.3.2 Validiteit en betrouwbaarheid

Dit onderzoek is kwalitatief, echter is vanwege de Covid-19 maatregelen gekozen om de vragen online te verzenden naar de respondenten. Door de Covid-19 situatie in Suriname, was het niet mogelijk om persoonlijk de interviews af nemen. Om deze reden is gekozen om het online platform te gebruiken, waarbij open vragen zijn gesteld. Deels waren de vragen gesloten, welke op de kwantitatieve wijze zijn getoetst.

De onderzoeker heeft de vragen voorbereid waardoor de kans dat zij meet wat zij wil meten wordt vergroot (Van Zwieten & Willems, 2004). De respondenten waren vrij in het geven van hun input in hun eigen tijd. Daarnaast zijn er ook telefonisch als persoonlijk vragen gesteld aan sleutelfiguren. Vanwege deze toepassing is er sprake van een methodische triangulatie. Er zijn verschillende onderzoeksmethoden gebruikt: literatuuronderzoek, interview en online vragen om de antwoorden te valideren. Om de betrouwbaarheid te waarborgen is eerst contact opgenomen met de directie van de peuterschool en voorafgaand aan de online vragen van basis informatie voorzien over het onderzoek en de SDG's. Ter voorkoming dat er fouten gemaakt worden bij het invoeren van de gegevens is er zorgvuldig te werk gegaan met SPSS als tool.

3.4 Meetinstrumenten

Dit onderzoek is een kwalitatief van aard. Er is gebruik gemaakt van valid method, waarbij de respondenten opties hebben gekregen om aan te kruisen bij de gesloten vragen. Er zijn tevens vraaggesprekken gevoerd met sleutelfiguren van de ministeries en in de vragenlijst was er voldoende ruimte geboden aan de repondenten om hun mening en hun verwachtingen uitgebreid aan te geven. Wegens de covid-19 pandemie is een vragenlijst met open en gesloten vragen (zie bijlage) online gestuurd naar de peuterscholen, aan de hand waarvan is nagegaan of de componenten van SDG 4.2 geïncorporeerd zijn in het curriculum van de peuterscholen, in welke mate de peuterleidsters bekend zijn met voorschoolse educatie en de SDG's en verder door wie het curriculum dat gebruikt wordt tot stand is gekomen. Allereerst is er een literatuuronderzoek verricht worden, waarbij nagegaan werd welke curriculum internationaal gebruikt wordt op de peuterscholen met betrekking tot de SDG's en wat het belang is van de incorporatie van de SDG's in het curriculum van de peuterscholen. Vervolgens is nagegaan met welke curriculum/programma's de peuterscholen in Paramaribo en Commewijne te werk gaan en door wie het curriculum tot stand is gekomen.

3.4.1 Dataverzameling

De dataverzameling is geschiedt door een semi-gestructureerde vragenlijst, die middels een link via e-mail of Whatsapp naar de geselecteerde peuterscholen is gestuurd. Daarnaast is op deze wijze ook een vragenlijst opgestuurd naar sleutelfiguren van het MinOWC (waarnemend coordinator BVE) en het ministretie van SoZaVo (ODKMW). Tevens is bijgehouden wanneer de vragenlijsten opgestuurd zijn en wanneer, hoeveel reacties ontvangen worden.

Wegens de Covid-19 pandemie zijn er vooraf geen observatiebezoekjes gebracht bij de peuterscholen. Telefonisch en via Whatsapp is er wel contact opgenomen met de hoofden van de peuterscholen. Dit onderzoek is verricht van september 2020 tot en met oktober 2020.

Middels een verzoek via e-mail en telefonisch geprek met mw. Brown (toenmalige hoofd BOI) is de lijst van de geregistreerde peuterscholen in Paramaribo en Commewijne verkregen van het BOI van het ministerie van Sozavo. Telefonisch en via Whatsapp is er contact geweest met mw. R. Brown, mw. T. Blanca (Voormalig Hoofd van het Bureau Voorschoolse Educatie (BVE), MinOWC en mw. G. Jonathas (huidige waarnemend coördinator BVE). Er zijn ook vragen middels de e-mail gestuurd naar beide ministeries. De reden voor deze gesprekken en opsturen vragen was, om na te gaan wat het beleid van deze ministeries is met betrekking tot kinderen jonger dan 4 jaar.

De theoretische deelvragen zijn middels literatuuronderzoek beantwoord. De relevante documenten over SDG's zijn bestudeerd om na te gaan hoe en met welk doel de SDG's tot stand zijn gekomen. Om na te gaan in welke mate in Suriname geïnvesteerd wordt in Voorschoolse educatie zijn documenten bestudeerd. Wegens Covid-19 zijn de vragen via e-mail opgestuurd naar het MinOWC en SoZaVo en zijn er ook vraaggesprekken gevoerd. De vraaggesprekken zijn zowel telefonisch als persoonlijk gevoerd. Een overzicht van de gesprekken die gevoerd zijn, zijn in onderstaand tabel weergegeven.

Tabel 6 : Contact personen

Gesprek met	Datum	Wijze van contact
Mw. Jonathas (BVE)	15 februari 2021	Persoonlijk en telefonisch
Mw. van Cooten (Stichting Beheer en Exploitatie Crèches)	6 oktober 2020	Telefonisch
Mw. Blanca (BVE)	2 september 2020	Whatsapp
Mw. Brown	5 oktober 2020	Telefonisch en Whatsapp

Na het theoretisch gedeelte zijn de empirische deelvragen middels de verkregen input van de online vragen beantwoord. Bij deze gaat het om de beantwoording van de deelvragen, in welke mate de aangemelde peuterscholen met een gestandaardiseerd curriculum werken, wat

de peuterscholen verstaan onder vroege kinderonwikkeling, hoe het curriculum eruit ziet op de peuterscholen en op welke wijze het curriculum op de peuterscholen is ontwikkeld.

Bij de gekozen peuterscholen is het curriculum opgevraagd om de inhoud ervan te kunnen vergelijken met elkaar. Vervolgens is bij het hoofdpeuterleidster/ directrice nagegaan door wie het curriculum dat gebruikt wordt is ontwikkeld. Tenslotte is het curriculum getoetst met het SDG raamwerk voor *Early Childhood Care and Education*.

Bij het benaderen van de hoofdpeuterleidster is eerst een toestemmingsbrief van de opleiding overlegd, waarbij is aangegeven dat de persoonlijke gegevens anoniem blijven en dat de resultaten van de vragenlijst slechts gebruikt zal worden voor dit onderzoek.

3.4.2 Dataverwerking

De antwoorden op de gesloten vragen zijn verwerkt in SPSS, waarbij frequentie tabellen zijn uitgedraaid. De output wordt slechts gebruikt als valid method binnen dit onderzoek, om bepaalde zaken van het kwalitatieve kunnen maatstaven. De open vragen zijn getranscribeerd in *Microsoft Office Words* middels coderingen en labels. Na het creëren van alle labels, zijn de labels geordend. Waar mogelijk zijn het aantal labels gereduceerd, rekening houdend met de onderlinge verbanden. Er is ook gewerkt met kleuren codering.

3.4.3 Data-analyse

Middels frequentie tabellen is een deel van de data geanalyseerd. De reden hiervoor is de Covid-19 uitbraak, waarbij het kwantitatieve dient als valid method voor het kwalitatieve. Bij de codering is er gewerkt met kleurencodering. Per vraag zijn de kleurencoderingen toegekend.

Hieronder wordt in Tabel 7 het codeboek dat gebruikt is bij de codering van de openvragen weergegeven, met de kleuren toekenningen per vraag.

Tabel 7 : Codeboek

Vraag 6	1 = Lichamelijke ontwikkeling 2 = Verstandelijke ontwikkeling 3 = Sociaal 4 = Emotioneel 5 = Cultureel
---------	--

	6 = Spiritueel 7 = Zorg en dienstverlening
Vraag 8	1 = Lichamelijk opvoeding 2 = Buitenschoolse activiteiten 3 = Talent vertoning 4 = Kunst 5 = Spel 6 = Voorlezen 7 = Fijne motoriek activiteiten 8 = Gesprek 9 = Voorlichting 10 = Thema gerelateerde activiteiten 11 = Hygiëne
Vraag 15	1 = Werkmateriaal 2 = Curriculum 3 = Activiteiten aan sluitend op kleuterschool 4 = Motivatie 5 = Normen en waarden 6 = Bijscholing 7 = Transparantie
Vraag 16	1 = Training/workshop 2 = Informatie 3 = Begeleiding 4 = Materiaal 5 = Schoolvoeding 6 = Subsidie 7 = Controle 8 = Curriculum 9 = Communicatie

Saturatie heeft plaatsgevonden middels doorvraging. Bij bepaalde antwoorden die niet duidelijk genoeg waren voor de onderzoeker, is er via Whatsapp of telefonisch contact opgenomen met de respondent om door te vragen c.q. verduidelijking. Bij de vraag gesprekken zijn de gesprekken opgenomen met een smart telefoon en transcripten uitgewerkt in Microsoft Office Words. De informatie die verkregen is middels whatsapp, zijn als transcript geplaatst in Bijlage.

Enquête

Zoals reeds aangegeven is vanwege de Covid-19 pandemie een online vragenlijst opgemaakt met behulp van *Google Forms*, omdat het afnemen van persoonlijke interviews niet was toegestaan vanwege de geldende landelijke protocollen. De vragenlijst bestaat uit open en

gesloten vragen. De vragenlijst bestaat uit 37 vragen (bijlage). De vragen zijn geformuleerd op basis van de volgende subtopics: bekendheid SDG's, vroege kinderonwikkeling, curriculum, instructies ministerie, participatie, verwachting, toetsing SDG indicatoren. Deze subtopics zijn afkomstig van de volgende topics uit het literatuur: algemene kennis, bewustzijn, toekomst en toetsing. Daarnaast zijn er ook telefonisch gesprekken gevoerd met de verantwoordelijken van de peuterscholen, vooral ook om het doel van dit onderzoek nader toe te lichten.

Onderstaand tabel geeft een weergave van de operationalisatie van de gebruikte variabelen bij dit onderzoek.

Tabel 8 : Operationalisatie variabelen

Hoofdvariabel	Dimensie	Indicator	Vraag
Kennis Vroege kinder - ontwikkeling	Definitie vroege kinder - ontwikkeling	Lichamelijk Verstandelijk Sociaal Emotioneel Cultureel Spiritueel Zorg en dienstverlening	6.Wat houdt vroege kinderonwikkeling volgens u in?
Curriculum	Activiteiten op de peuterschool	Kennis en begrip Vaardigheden en toepassingen Waarden en attituden	8.Welke activiteiten worden met de kinderen gedaan op uw peuterschool?
Toekomst	Bijdrage ontwikkeling van het kind	Visie respondent zorg en kwaliteit	15.Wat zou volgens u meegegeven moeten worden op de peuterschool om de ontwikkeling van het kind te kunnen bevorderen?
	Verwachtingen	Instructies Materiaal Subsidie Curriculum	16.Welke ondersteuning verwacht u verder van de overheid (de ministeries van Onderwijs, Wetenschap en

		Bijscholing	Cultuur & Sociale Zaken en Volkshuisvesting) om vroege kinderonwikkeling te verbeteren?
--	--	-------------	---

Beperkingen binnen het onderzoek

Bij het verzamelen van data voor de deelvragen, hebben enkele respondenten geweigerd om hun curriculum/programma te delen met de onderzoeker. De onderzoeker mocht bij 3 peuterscholen wel doorbladeren, maar het curriculum mocht noch digitaal noch in hard kopie meegegeven worden. Eén peuterschool in Commewijne heeft wel een kopie van het programma aan de onderzoeker gegeven, en ook meteen een verklaring laten tekenen dat het programma slechts voor dit onderzoek gebruikt mag worden. Twee peuterscholen hebben foto's gestuurd via Whatsapp van delen van het programma. De reden hiervoor is geweest, dat de meeste peuterscholen zelf hun curriculum hebben ontwikkeld, en uit voorzorg voorzichtig zijn met wat ze delen met derden.

Hoofdstuk 4 Resultaten

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd die voortvloeien uit het literatuuronderzoek en de interviews. In dit hoofdstuk zullen als eerst de demografische gegevens worden gepresenteerd. Vervolgens worden de resultaten per deelvraag weergegeven van de verzamelde data in de districten Paramaribo en Commewijne.

4.2 Demografische gegevens

Op basis van onderzoek gedaan in de districten Paramaribo en Commewijne zijn de volgende demografische gegevens in kaart gebracht.

Tabel 9: Demografische gegevens Paramaribo en Commewijne

	Paramaribo		Commewijne		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Geslacht						
Vrouw	15	78.95	4	21.05	19	100
Man	0	0	0	0	0	0
Leeftijd						
20-30	3	15.8	0	0	3	15.7
31-40	3	15.8	3	15.8	6	31.6
41-50	4	21.05	0	0	4	21.1
51-60	1	5.3	1	5.3	2	10.5
61-70	4	21.05	0	0	4	21.1
Opleidingsniveau						
Lager	6	31.6	0	0	6	31.6
Middelbaar	4	21.1	3	15.7	7	36.8
HBO	5	26.31	1	5.3	6	31.6
Functie						
Directrice	9	47.36	2	10.52	11	57.9
Hoofdleidster	2	10.52	1	5.26	3	15.8
Leidinggevende	4	21.05	1	5.26	5	26.3

In Tabel 9 vallen enkele zaken op. Ten eerste dat alle respondenten in Paramaribo en Commewijne van het vrouwelijk geslacht zijn. Ten tweede dat de leeftijd van de meeste respondenten namelijk 31.6 % ligt tussen de 31 en 40 jaar. Ten derde dat het overgrote deel van de respondenten te weten 36.8% een middelbare opleiding heeft genoten, terwijl de rest van de respondenten gelijkmatig verdeeld is tussen een lager opleidingsniveau en een hoger beroepsopleiding. Verder valt ook op dat de meeste respondenten (57.9 %) de functie van directrice op de peuterscholen vervullen.

Financiële bijdrage:

Om een indicatie te krijgen hoeveel financiële bijdrage ouders/verzorgers van de peuters moeten leveren bij de peuterscholen is de volgende informatie verzameld. De financiële bijdrage in Paramaribo die de ouders moeten leveren in de vorm van inschrijfgeld en materiaalkosten zijn in het onderstaand tabel gepresenteerd.

Tabel 10: Financiële bijdrage

District	Financiële bijdrage per maand
Paramaribo	SRD 150 – SRD 450
Commewijne	SRD 150 – SRD 350

4.3 Totstandkoming SDG's

Om de 1ste deelvraag, met welk doel de SDG's tot stand kwamen in 2015, te beantwoorden komt uit de literatuuronderzoek naar voren dat de SDG's in 2015 zijn ontstaan als opvolgers van de MDG's voor de duurzame ontwikkeling van de wereld. Om de bekendheid van de SDG's bij de peuterscholen na te kunnen trekken, blijkt uit de vraag aan de respondenten als zij op de hoogte zijn van de SDG's, dat hoewel de SDG's reeds langer dan 5 jaren bestaan, niet alle respondenten bekend zijn met de SDG's. De meerderheid van de respondenten (52.6%) geeft zowel in Paramaribo als in Commewijne aan op de hoogte te zijn dat de VN in 2015 de SDG's heeft aangenomen. Opvallend is dat hoewel alle respondenten in het onderwijs werken, de meeste respondenten (68.4%) niet bekend zijn met SDG 4. Een ander opvallend resultaat is dat het overgrote deel van de respondenten (84.2%) de relatie tussen vroege kinderonwikkeling en de SDG's niet kent.

Deze resultaten zijn af te lezen uit Tabel 11.

Tabel 11: Kennis SDG's en ECD

Vraag	Bent u op de hoogte de Sustainable Development Goals (SDG) die in 2015 zijn aangenomen door de Verenigde Naties?					
	Ja		Nee		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Paramaribo	7	36.8	8	42.1	15	78.9
Commewijne	3	15.8	1	5.3	4	21.1
Totaal	10	52.6	9	46.4	19	100

Vraag	In het bijzonder SDG 4?					
	Ja		Nee		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Paramaribo	5	26.3	10	52.6	15	78.9
Commewijne	1	5.3	3	15.8	4	21.1
Totaal	6	31.6	13	68.4	19	100

Vraag	Kent u de relatie tussen vroege kinderonwikkeling en de SDG's?					
	Ja		Nee		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Paramaribo	3	15.8	12	63.1	15	78.9
Commewijne	4	21.1	0	0	4	21.1
Totaal	7	36.9	12	63.1	19	100

Vraag	Heeft u behoefte aan meer informatie over vroege kinderonwikkeling en de SDG's?					
	Ja		Nee		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Paramaribo	13	68.4	2	10.5	15	78.9
Commewijne	4	21.1	0	0	4	21.1
Totaal	17	36.9	2	63.1	19	100

Vraag	Hoe vaak verwacht u deze informatie?							
	Jaarlijks		Halfjaarlijks		Kwartaal basis		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Paramaribo	3	15.8	4	21.1	5	26.3	12	63.2

Commewijne	4	21.1	0	0	0	0	4	21.1
Totaal	7	36.9	4	21.1	5	26.3	16	84.3

Behoeft informatie SDG's en vroege kinderonwikkeling:

Voorts blijkt uit tabel 11 dat de meerderheid van de respondenten (89.5%) heeft aangegeven dat zij behoefte heeft aan meer informatie over SDG's en vroege kinderonwikkeling. In beide districten verwachten de meeste respondenten (57.9%) deze informatie voornamelijk van het Ministerie van SoZaVo en het MinOWC te ontvangen, echter, de informatie mag ook afkomstig zijn van andere erkende instanties. Uit de resultaten komt ook naar voren dat ongeveer een derde van de respondenten (36.8%) het belangrijk vindt dat deze informatie op regelmatige basis, liefst jaarlijks, wordt verschaft, omdat versterking van de leerkracht, indirect een bijdrage zal leveren aan de ontwikkeling van het kind.

4.4 Investering vroege kinder educatie

Het antwoord van de 2^e deelvraag 'In welke mate wordt er geïnvesteerd in vroege kinder educatie in Suriname?', is uit literatuuronderzoek te vinden dat voor de wet Opvanginstellingen, het Staatsbesluit Kwaliteitsstandaarden Opvanginstellingen in 2017 is aangenomen. In artikel 23 van dit Staatsbesluit zijn voor peutercurriculum enkele punten opgenomen waarbij de focus ligt op onder andere: de manier waarop jonge kinderen leren, het respect voor alle in Suriname voorkomende talen, waar nodig de tweetalige begeleiding voor jonge kinderen, etc. Daarnaast is in artikel 2 van de Wet Opvanginstellingen (2014), kwaliteitsstandaarden voor opvang van groepen van personen vastgesteld, waaronder ook voor de peuterscholen. Enkele kwaliteitsstandaarden zijn: hygiëne, personeel en bekwaamheid, ruimtelijke ordening, instructie programma stimulatie, verzorging, educatie en materiaal. Beleidsmatige investeringen en wetgeving over vroege kinder educatie valt binnen het macrosysteem van de *ecological systems theory* van Bronfenbrenner, waarbij deze maatregelen indirect invloed hebben op de ontwikkeling van het kind.

De informatie verkregen uit het literatuuronderzoek is op de peuterscholen getoetst om na te gaan wat in de literatuur staat overeenkomt met de praktijk. De toetsing is gedaan door het opnemen van enkele kwaliteitsstandaarden en het ontwikkelen van curriculum in de enquête. Het resultaat hiervan is gepresenteerd in het onderstaand tabel.

Tabel 12 : Instructies SoZaVo

	Het ontwikkelen van het curriculum					
	Wel		Geen		Totaal	
	(N)	(%)	(N)	(%)	(N)	(%)
Paramaribo	9	47.4	6	31.6	15	79
Commewijne	3	15.8	1	5.3	4	21
Totaal	12	63.2	7	36.9	19	100
	Hygiëne					
Paramaribo	11	57.9	4	21.1	15	79
Commewijne	4	21.1	0	0	4	21.1
Totaal	15	78.9	4	21.1	19	100
	Personeel en bekwaamdheid					
Paramaribo	11	57.9	4	21.1	15	79
Commewijne	4	21.1	0	0	4	21
Totaal	15	78.9	4	21.1	19	100
	Ruimtelijke Ordening					
Paramaribo	10	52.6	5	26.3	15	78.9
Commewijne	3	15.8	1	5.3	4	21.1
Totaal	13	68.4	6	31.6	19	100
	Instructie programma stimulatie, verzorging, educatie en materiaal					
Paramaribo	7	36.8	8	42.1	15	78.9
Commewijne	3	15.8	1	5.3	4	21.1
Totaal	10	52.6	9	47.4	19	100

Uit tabel 12 komt naar voren dat 63.2% van de respondenten instructies hebben ontvangen van het ministerie van SoZaVo voor het ontwikkelen van curriculum, 78.9% van de respondenten heeft instructies gehad over hygiëne en personeel en bekwaamdheid en 68.4% heeft instructies ontvangen voor ruimtelijke ordening. Over programma stimulatie, verzorging, educatie en materiaal hebben 52.6% van de respondenten instructies ontvangen. Samenvattend houdt dit in dat meer dan de helft van de respondenten instructies hebben

gekregen van het ministerie van SoZaVo met betrekking tot alle vijf thema's waaruit blijkt dat investeringen worden gedaan in vroege kinder educatie door het geven van instructies.

De extra informatie die tijdens dit onderzoek naar voren is gekomen, heeft met twee zaken te maken. Ten eerste verwachtingen van de respondenten ten aanzien van hun eigen professionaliteit en ten tweede adviezen met betrekking tot bevordering van de ontwikkeling van het kind. Met betrekking tot het eerste punt hebben alle respondenten aangegeven meer ondersteuning in verschillende vormen vanuit de overheid te verwachten omtrent: Informatie/voorlichting en begeleiding, Surinaams peutercurriculum, Materiaal, Training, Subsidie, Peuterscholen onderbrengen bij MinOWC, Schoolvoeding, Controle, Communicatie.

Hieronder volgt een tweetal fragmenten over de verwachtingen:

R4: <i>“Dat er duidelijke protocollen komen, uit eindelijk een Surinaams curriculum voor peuters, optimaal training voor leidsters en leidinggevenden”.</i>

R16: <i>“Dat ze ook kunnen voorzien van materiaal om het goede werk voort te zetten”.</i>

Met betrekking tot het tweede punt “ bevordering van de ontwikkeling van het kind op de peuterschool” vinden de respondenten dat er meer aandacht besteed moet worden aan zowel materiële als immateriële zaken zoals, werkmateriaal, curriculum, activiteiten aansluitend op kleuterschool, motivatie, normen en waarden, etc.

Hieronder volgt een opsomming van enkele fragmenten:

R14: <i>“sociale vaardigheden, activiteiten die zelfredzaamheid en zelfbewustzijn bevorderen”.</i>
--

R18: <i>“Om de ontwikkeling van het kind te bevorderen moet er vooral goed nederlands gesproken worden, wij moeten het kind normen en waarden aanleren zodat het kind weet hoe het hoort”.</i>
--

R19: <i>“Activiteiten die aan sluiten op de kleuterschool.”</i>

4.5 Inhoud curriculum peuterscholen

Het resultaat voor de 3^e deelvraag omtrent de inhoud van het peutercurriculum is, dat op de peuterscholen in Paramaribo en Commewijne heel wat activiteiten worden gedaan met de peuters. De activiteiten die deel uitmaken van het curriculum, ontwikkelen zowel de fijne als de grove motoriek, welke gebaseerd zijn op verschillende thema's.

Deze activiteiten die deel uitmaken van het curriculum kunnen onder de volgende categorieën geplaatst worden:

- Lichamelijk opvoeding
- Buitenschoolse activiteiten
- Talent vertoning
- Kunst
- Thema gerelateerde activiteiten
- Hygiëne
- Spel
- Voorlezen
- Fijne motoriek activiteiten
- Gesprek
- Voorlichting

Enkele fragmenten worden hieronder opgesomd:

R2: “Activiteit aan de hand van de thema wordt er verschillende activiteiten gedaan nl kringgesprek, werkstuk maken, gymen, bewegingsspel, verhaal voorlezen, vertelling, vrijspel enz. maar ook educatieve uitstapjes”.

R5: “Op onze school doen wij aan kringgesprekken, theater/kamishibai voorstellingen, persgesprek, beeldgesprek, picto lezen, kinderyoga, muziek, dans, drama, liedjes aanleren, versjes, knutselen, creatieve werklesjes, spelen, spelletjes voor zowel binnen als buiten”.

R19: “dus we werken met thema’s, elke maand een nieuwe thema. En natuurlijk doen we naast thema ook onze eigen dingen, bijvoorbeeld kinderen vormen en begeleiden voor de kleuterschool zoals door middel van scheuren plakken en prikken op de lijn, noem maar op. Verhaaltjes voorlezen, spelletjes doen, met puzzels bezig zijn, dus we doen fijne en grove motoriek met ze.”

4.6 Gebruik gestandaardiseerd peutercurriculum

Voor de 4^e deelvraag, in welke mate de aangemelde peuterscholen met een gestandaardiseerd curriculum werken, is tijdens de interviews door MinOWC en Ministerie van SoZaVo aangegeven dat de peuterscholen geen standaard peutercurriculum hebben.

Verder is uit onderzoek op de peuterscholen naar voren gekomen dat alle respondenten (100%) hebben aangegeven dat de peuterscholen, zowel in Paramaribo als in Commewijne, gebruik maken van een peutercurriculum. De respondenten bevestigen dat peuterscholen geen standaard peutercurriculum gebruiken. Omdat zij aangeven dat het curriculum van de peuterscholen (84.1%) overwegend is ontwikkeld door de management van de peuterscholen.

Een klein deel van de respondenten (5.3%) heeft het kleutercurriculum “spelend leren” van het MinOWC aangepast, omdat er geen standaard peuter curriculum beschikbaar is.

Een respondent gaf het volgende aan op de vraag door wie het curriculum is ontwikkeld:

R5: *“Zelf gemaakt. Er is geen enkele instantie die een basis curriculum uitgeeft”.*

Bij de 5^e deelvraag, over de wijze waarop het curriculum op de peuterscholen is ontwikkeld, is als resultaat verkregen dat de meeste respondenten (63.2%) hebben aangegeven dat zij instructies hebben ontvangen van het ministerie van SoZaVo voor het ontwikkelen van curriculum. Meer dan de helft van de respondenten (84.1%) geeft aan dat het curriculum van de peuterscholen is ontwikkeld door de management van de peuterscholen. Voorts heeft het overgrote deel van de respondenten (89.5%) wel toestemming verleend aan de onderzoeker om inzage te hebben in hun curriculum. Aanvullend hierop gaf 1 peuterschool in Paramaribo aan dat zij bezig zijn met Stichting go 4 Development voor de ontwikkeling/verbetering van hun curriculum. Een andere peuterschool gaf aan dat zij het kleutercurriculum hebben aangepast naar het niveau van de peuters. Daarnaast gaven alle respondenten (100%) aan dat ze bereid zijn om te participeren indien er sessies worden georganiseerd voor het ontwikkelen van een standaard peutercurriculum.

4.7 Definiëring vroege kinderonwikkeling

De definitie die in Suriname gehanteerd wordt voor vroege kinderonwikkeling is een brede, integrale benadering van de ontwikkeling van alle kinderen op lichamelijk, verstandelijk, sociaal, emotioneel, cultureel en spiritueel gebied, met een samenhangend pakket aan zorg- en dienstverlening.

Om er achter te komen wat de onderwijsgeevenden op de peuterschool verstaan onder vroege kinderonwikkeling (deelvraag 6) is in het enquête de respondenten de vrijheid gegeven om te omschrijven wat vroege kinderonwikkeling volgens hun inhoudt.

Na ordening en rangschikking van de antwoorden op de gestelde vraag, kan geconcludeerd worden dat, vanwege de ruime definitie van vroege kinderonwikkeling, de meeste respondenten hun omschrijving kunnen matchen met de definitie van vroege kinderonwikkeling.

Hierbij gaven enkele respondenten de volgende antwoorden:

R1: “Zo voor mij houdt dat in dat vroege kinderontwikkeling meer verwijst naar een veelomvattende benadering van beleid en programma’s voor kinderen.”

R17: “Op jonge leeftijd al structuur bieden aan de ontwikkeling van kinderen in elke fase lichamelijk (motoriek), sociaal en emotioneel, taal en communicatie, affectie, veiligheid, continuïteit, zintuigelijk, verstandelijk en nog veel meer.”

4.8 Toetsing SDG Curriculum

De toetsing van het SDG Curriculum Framework met de kernwaarden, kennis en begrip, vaardigheden en toepassing, waarden en attitudes is gedaan met de indicatoren zoals aangegeven in tabel 13. Deze indicatoren zijn opgenomen in de enquête.

De resultaten van deze indicatoren zijn verwerkt in tabel 13. Uit de tabel kan het antwoord op de 7^e deelvraag “Welke indicatoren van het SDG Curriculum Framework komen voor in het curriculum op de peuterscholen”, als volgt geformuleerd worden: 16 uit de 21 indicatoren worden zowel in Paramaribo als in Commewijne volledig bij alle peuterscholen toegepast in hun curriculum. Uit de overige vijf indicatoren (Taal en Geletterdheid, Creatieve weergave, Logisch redenering, Initiatief en sociale relaties, Deelname vroeg leren) blijkt dat taal en geletterdheid het minst is opgenomen in vergelijking met de andere indicatoren. In Tabel 13 is af te lezen dat zestien van de 21 indicatoren voor 100% in het curriculum voorkomen. Vier zijn voor meer dan 89% geïncorporeerd in het curriculum. Indicator ‘Taal en Geletterdheid’ scoort het laagst, waarbij deze voor 57.9% is opgenomen in het curriculum.

Tabel 13: Indicator SDG Curriculum Framework ECE

No.	Indicator	Paramaribo		Commewijne		Totaal	
		N	%	N	%	N	%
1	Vroege interactie en stimulatie	15	78.9	4	21.1	19	100
2	Beschrijving van de ervaringen	15	78.9	4	21.1	19	100
3	Samenwerking	15	78.9	4	21.1	19	100
4	Leerruimtes en stimulerende omgeving	15	78.9	4	21.1	19	100
5	Spel	15	78.9	4	21.1	19	100
6	Taal en Geletterdheid	8	42.1	3	15.8	11	57.9
7	Delen en samen spelen	15	78.9	4	21.1	19	100

8	Reageren en zelfregulatie	15	78.9	4	21.1	19	100
9	Communicatie mondeling of via kunst	15	78.9	4	21.1	19	100
10	Motorische vaardigheden	15	78.9	4	21.1	19	100
11	Creatieve weergave	14	73.7	4	21.1	18	94.8
12	Logisch redenering	13	68.4	4	21.1	17	89.4
13	Sociale vaardigheden	15	78.9	4	21.1	19	100
14	Open en expressieve communicatie	15	78.9	4	21.1	19	100
15	Ontvankelijkheid	15	78.9	4	21.1	19	100
16	Gereedheid voor school	15	78.9	4	21.1	19	100
17	Naleving schoolregels	15	78.9	4	21.1	19	100
18	Deelname speelactiviteiten	15	78.9	4	21.1	19	100
19	Initiatief en sociale relaties	14	73.7	4	21.1	18	94.8
20	Deelname vroeg leren	15	78.9	3	15.8	18	94.8
21	Persoonlijke identiteit	15	78.9	4	21.1	19	100

Hoofdstuk 5 Conclusie, Discussie en Aanbeveling

In dit hoofdstuk worden conclusies getrokken per deelvraag op basis van de verkregen resultaten waarna de discussie wordt gepresenteerd. Tenslotte worden aanbevelingen gedaan.

Conclusie

In hoofdstuk 4 zijn de resultaten van dit onderzoek per deelvraag opgenomen. Op basis van de resultaten van hoofdstuk 4 wordt er antwoord gegeven op de onderzoeksvraag. De onderzoeksvraag luidt als volgt: *“In welke mate zijn de componenten van SDG 4.2 geïncorporeerd in het curriculum van de geregistreeerde peuterscholen in Paramaribo en Commewijne?”*

Vanuit deze onderzoeksvraag zijn er zeven deelvragen geformuleerd.

Ter beantwoording van de 1ste deelvraag, *‘Met welk doel kwamen de Sustainable Development Goals tot stand in 2015?’*, kan worden geconcludeerd dat de SDG’s in 2015 tot stand kwamen als opvolger van de MDG’s met het doel om de grote problemen op de wereld op een duurzame wijze op te lossen tegen 2030, waarbij alle landen worden opgeroepen om op landelijk niveau hier gehoor aan te geven en inspanningen te doen. Hiervan is onderwijs ook een belangrijk onderdeel om de wereld duurzaam te ontwikkelen, vandaar er bijzondere aandacht is vereist voor SDG 4. Uit de resultaten kan ook geconcludeerd worden dat ondanks de SDG’s reeds langer dan 5 jaren bestaan, niet alle respondenten in Paramaribo en Commewijne bekend zijn met de SDG’s en de relatie tussen vroege kinderonwikkeling en de SDG’s niet kennen.

Ter beantwoording van de 2^e deelvraag, *‘In welke mate wordt er geïnvesteerd in vroege kinder educatie in Suriname?’*, kan worden geconcludeerd dat de investering in onvoldoende mate geschied conform de Caricom Regional Guidelines.

Voor wat betreft de instructie verschaffing en ordening van en binnen de peuterscholen heeft het ministerie van SoZaVo wel aandacht voor deze sector. Ook is in het Staatsbesluit Kwaliteitsstandaarden Opvanginstellingen (2017) een artikel voor Curriculum opgenomen met het belang van leren, op welke manieren kinderen leren, met nadruk op respect voor alle talen in Suriname, etc. M.a.w. op het vlak van wetgeving en instructie verschaffing is er geïnvesteerd in vroege kinder educatie, echter ontbreekt er nog wetgeving voor verruiming van de leerplichtige leeftijd en voorschoolse educatie is niet geformaliseerd. Er is geen

specifiek beleid vanuit de overheid met betrekking tot de peuterscholen in Suriname. Indien deze zaken in orde worden gemaakt, zullen de maatregelen van het macrosysteem invloed hebben op het exo-, meso- en microsysteem. Daarnaast is er ook behoefte op de peuterscholen aan materiaal, controle, subsidie, training, standaard / uniform curriculum, welke alle onderzochte peuterscholen in Suriname kunnen gebruiken, aansluitend op het curriculum van kleuter A, etc.

Ter beantwoording van de 3^e deelvraag, *‘Wat houdt het curriculum in op de peuterscholen?’*, kan worden geconcludeerd dat op de onderzochte peuterscholen in Paramaribo en Commewijne de inhoud van het curriculum is gebaseerd op activiteiten die zijn ontwikkeld door de peuterscholen zelf. Deze activiteiten ontwikkelen zowel de fijne als de grove motoriek, welke gebaseerd zijn op verschillende thema’s. Deze activiteiten geven invulling aan de inhoud van het curriculum.

Voor de beantwoording van de 4^e deelvraag, *‘In welke mate werken de aangemelde peuterscholen met een gestandaardiseerd curriculum?’*, kan worden geconcludeerd dat de aangemelde peuterscholen niet met een gestandaardiseerd curriculum werken, omdat er in Suriname geen standaard peutercurriculum is, maar dat zij met een zelf ontwikkeld curriculum werken.

Ter beantwoording van de 5^e deelvraag, *‘Op welke wijze is het curriculum op de peuterscholen ontwikkeld?’*, kan worden geconcludeerd dat:

- het Ministerie van SoZaVo instructies heeft gegeven voor het ontwikkelen van curriculum.
- de onderzochte peuterscholen zelf het peutercurriculum met uiteengezette activiteiten hebben opgesteld voor hun peuters.
- naast het feit dat ze zelf het peutercurriculum hebben opgesteld, de onderzochte peuterscholen bereid zijn hun bijdrage te leveren en deel te nemen aan sessies bij het ontwikkelen van een standaard peutercurriculum, indien er door de ministeries gevraagd wordt naar hun bijdrage in deze.

Voor de beantwoording van de 6^e deelvraag, *‘Wat verstaan de peuterscholen onder vroege kinderonwikkeling?’*, kan worden geconcludeerd dat de onderzochte peuterscholen onder vroege kinderonwikkeling verstaan een brede, integrale benadering van de ontwikkeling van

alle kinderen op lichamelijk, verstandelijk, sociaal, emotioneel, cultureel en spiritueel gebied, met een samenhangend pakket aan zorg- en dienstverlening”.

Ter beantwoording van de 7^e deelvraag, ‘*Welke indicatoren van het SDG Curriculum framework komen voor in het curriculum op de peuterscholen?*’, kan worden geconcludeerd dat zestien van de 21 indicatoren van het SDG Curriculum Framework voor voorschoolse educatie zichtbaar zijn en voorkomen in het curriculum van de peuterscholen die deel hebben genomen aan dit onderzoek. Vier van de vijf indicatoren zijn voor meer dan 89% geïncorporeerd in het curriculum. Indicator ‘Taal en Geletterdheid’ scoort het laagst, waarbij deze voor 57.9% is opgenomen in het curriculum. Dit percentage is aanzienlijk minder dan de overige 4 indicatoren.

Ter beantwoording van de onderzoeksvraag “*In welke mate zijn de componenten van SDG 4.2 geïncorporeerd in het curriculum van de geregistreerde peuterscholen in Paramaribo en Commewijne?*”, kan dus geconcludeerd worden dat de componenten van SDG 4.2, op Taal en Geletterdheid na (57.9%), voor meer dan 89% zijn geïncorporeerd in het curriculum van de geregistreerde peuterscholen in Paramaribo en Commewijne, waarbij 16 van de 21 indicatoren van het SDG Curriculum Framework voor voorschoolse educatie voor 100% zijn opgenomen in het curriculum van de onderzochte peuterscholen. Dit betekent dat richting het behalen van SDG 4.2 er reeds positieve incentives aanwezig zijn.

Discussie

Volgens MICS rapportage nemen er nog te weinig kinderen (volgens de definitie van voorschoolse opvang) in Suriname deel aan een voorschoolse educatie programma, terwijl in de literatuur is aangegeven dat wanneer kinderen een goede start krijgen met gezonde voeding, kwaliteitsvol leer- en onderwijsprogramma’s, zij zich zullen ontwikkelen tot verantwoordelijke en volwaardige wereldburgers, die maximaal zullen bijdragen aan duurzame ontwikkeling (Sustainable Development Solutions Network, 2014). Een mogelijke oorzaak van de nog beperkte deelname aan een voorschoolse educatie programma kan zijn gelegen in de financiële bijdrage welke ouders moeten leveren bij de peuterschool. De peuterscholen zijn particulier en ontvangen geen financiële steun van de overheid, net als de openbare basisscholen. Om die redenen moeten ouders maandelijks ook een bijdrage leveren aan de peuterscholen. De financiële bijdrage vormt mogelijk ook een obstakel voor deelname aan gestructureerd voorschoolse educatie. Tegelijk schuilt er een gevaar, dat er een

tweedeling aan het ontstaan is in de samenleving. Kinderen van beter gefortuneerde ouders krijgen betere startkansen middels vroege schoolstimulatie en kinderen van ouders die de financiën niet hebben voor de betaling van kosten voor de voorschoolse opvang missen deze kans die mensen eens in het leven krijgen. Dit is voor Suriname een acceptabele situatie want zo bestendig je ongelijke kansen in het onderwijs.

In het Staatsbesluit Opvanginstellingen van 2017 is opgenomen bij artikel 23 dat door op de juiste manier in te gaan op de interesses en bezigheden van het kind, verschillende ontwikkelingsgebieden bewust gestimuleerd kunnen worden. Doch geeft 36.9 % van de respondenten aan geen instructies te hebben ontvangen van het Ministerie van SoZaVo voor het ontwikkelen van curriculum. Bovendien bestaat er ook geen standaard peutercurriculum in Suriname, terwijl in het Caraïbisch gebied, m.n. in Jamaica, *“The Jamaica Early Childhood Curriculum Resource Book for Children Birth to Five Years Old”* is ontwikkeld, waarin activiteiten zijn opgenomen voor kinderen vanaf de geboorte tot en met vijf jaar oud. Zij werken wel met een uitgewerkt peutercurriculum. Een standaard peutercurriculum is noodzakelijk, omdat voorschoolse educatie te volgen is bij zowel openbare als particuliere instellingen in Suriname. Hierbij bieden de instellingen activiteiten aan in de vroege kinderjaren. Echter, sommige van deze programma’s zijn niet gestructureerd of op niveau (Suriname Multiple Indicator Cluster Survey 2018; Survey Findings Report, 2019, p. 266). In Suriname is er gekozen voor een tweejarige kleuterschool, die geïntegreerd is in de achtjarige basisschool. De voorschoolse opvang van 2 tot 4 jarigen moet formeel aan de onderkant worden geïntegreerd in de achtjarige basisvorming in Suriname. Dit zou veel ondersteuning geven aan die kinderen met ongunstige milieu startomstandigheden om een betere start te maken in kleuterklas van de basisschool.

Voor wat betreft de status van de onderzochte peuterscholen bestaat er geen eenduidigheid, over welke ministerie precies belast is met het beleid ten aanzien van de peuterscholen. Het lijkt nodig een integrale aanpak voor te staan om kinderen onder de 4 jaar voor te bereiden op een goede start voor de basisvorming. Formeel is het Ministerie van SoZaVo belast met het beleid van kinderen jonger dan 4 jaar oud. Het BVE geeft te kennen dat de peuterscholen onder het beleid van het ministerie van SoZaVo vallen. Hierbij zijn alle opvanginstellingen, inclusief de peuterscholen registratie plichtig. Daarentegen geeft het ODKMW aan dat het MinOWC belast is met het onderwijskundig en pedagogisch deel van het beleid van de peuterscholen.

Aanbeveling

Als aanbeveling kan het volgende worden meegegeven:

- Om het ontwikkelingsniveau van de peuters, die deelnemen aan voorschoolse educatie te kunnen monitoren voor de start van het formeel onderwijs, zou er een standaard peuter curriculum ontwikkeld moeten worden. Hiervoor kunnen leerdoelen geformuleerd worden voor het peuteronderwijs. De respondenten van de peuterscholen die reeds jaren bezig zijn met het peutercurriculum met ervaring over de Surinaamse situatie, kunnen hier een bijdrage leveren. Het initiatief kan genomen worden door het Ministerie van SoZaVo en MinOWC om samen met de peuterscholen en andere sleutelactoren een standaard Surinaams peutercurriculum te ontwikkelen, zodat wanneer de kinderen starten met het formeel kleuteronderwijs, zij reeds voorbereid en bekend zijn met het onderwijs proces.
- Suriname kan veel leren uit de ervaringen van de opzet en organisatie van het *Guyana Early Childhood Education Project*. Het is een mooi voorbeeld van *good practices* en daarmee kan men ook investeren in voor-vroegschoolse educatie in het binnenland van Suriname.
- Voorschoolse educatie formaliseren door het MinOWC binnen het nationaal onderwijssysteem voor kinderen jonger dan 4 jaar oud.
- Voor beleid binnen het Macrosysteem, waarbij het beleid doorsijpeld naar het microsysteem, moet er integraler beleid gemaakt worden op het gebied van de doelgroep kinderen jonger dan 4 jaar. Het gaat om drie ministeries: OWC, Volksgezondheid en SoZaVo. Er moet duidelijkheid gecreëerd worden over het beleid, de kerntaken en de competenties van elk van de drie genoemde ministeris voor het belang van de peuterscholen in de samenleving. Welk ministerie is formeel belast met welk deel van het beleid en hoe dragen de ministeries gezamenlijk bij tot het behalen van SDG 4.2 operationele doelstellingen voor Suriname. Het bestaande ECD Netwerk kan hierbij een wezenlijke bijdrage leveren, omdat de sleutel actoren reeds vertegenwoordigd zijn binnen dit netwerk.
- De peuterscholen dienen op regelmatige basis geïnformeerd en gemonitord te worden over ontwikkelingen op het vlak van vroege kinderonwikkeling en de SDG's. Gezien het feit dat de respondenten niet goed geïnformeerd zijn over SDG 4, is het goed om hun op de hoogte te stellen, zodat zij ook kunnen bijdragen en bewust zijn van hun rol binnen dit geheel. Gezien de huidige ontwikkelingen op het technologisch

vlak, kan deze informatie middels zoom meetings, via e-mail of Whatsapp kosteloos doorgespeeld worden aan de peuterscholen.

- Om de deelname van peuters aan voorschoolse educatie te laten toenemen, kunnen meer openbare peuterscholen opgezet worden verspreid over Suriname met een minimale vereiste financiële bijdrage. De financiële bijdrage zou gelijkgesteld kunnen worden aan de inschrijfkosten van de openbare basisscholen.
- Verder kan aanbevolen worden om een soortgelijk landelijk onderzoek te verrichten over het curriculum van de peuterscholen, om meer informatie en data te kunnen verzamelen over dit onderwerp. Deze data kan helpen bij het uitstippelen van beleid voor de peuterscholen en eventueel bij rapportage aan internationale organisaties zoals Unicef.

Bibliografie

- Akbari, E., & McCuaig, K. (2014). *Early Childhood Education Report 2014*. Toronto: Ontario Institute for Studies in Education/ University of Toronto.
- Baas, K., Delahaye, R., C., G., van Hilten, O., Hoeksma, L., Kazemier, B., . . . Zuiderwijk, M. (2018). *Duurzame Ontwikkelingsdoelen: de stand voor Nederland*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Black, M., & Hurley, K. (2016). Early child development programmes: further evidence for action. *The Lancet Global Health*.
- Bowman, B. (1993). Early Childhood Education. *Review of Research in Education*, 19.
- Beyond Commitments*. (2019). Paris: the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Bruckauf, Z., & Cook, S. (2017). *Child-centred Approach to Sustainable Development Goals in High-income Countries: Conceptual Issues and Monitoring Approaches*. Unicef.
- Bun Funderie, Sterke Kinderen*. (2017). Paramaribo.
- Caricom Regional Guidelines, For Developing Policy, Regulation and Standards in Early Childhood Development Services*. (n.d.). Caricom Secretariat.
- Columbia Center on Sustainable Investment (CCSI), UNDP, UN Sustainable Development Solutions Network (SDSN), & World Economic Forum. (2016). *Mapping Mining to the Sustainable Development Goals: An Atlas*. Sustainable Development Solutions Network. Geraadpleegd op 08.04.2021 van <http://www.jstor.org/stable/resrep15880.9>
- de Jong, E. (2012). *Public Early Childhood Education for the Urban Poor in India*. Utrecht University.
- Ministry of Education and Community Development Suriname. (2015). *Education for All 2015 National Review*. Geraadpleegd op 20.12.2020 van <https://kennisbanksu.com/wp-content/uploads/2017/06/Education-For-All-2015-MINOV.pdf>
- The Lego Foundation. (2018). *Learning through play*. New York: Unicef.
- Härkönen, U. (2002). Defining early childhood education through systems theory. *Research Gate*, 3.
- Implementation Completion and Result Report Guyana Early Childhood Education Project*. (2019). The World Bank.

- Krishnan, V. (2010). *Early Child Development: A Conceptual Model*.
- Lele, S. (2013). Rethinking Sustainable Development. *Current History*, 112(757), 311-316. Geraadpleegd op 02.06.2021 van <http://www.jstor.org/stable/45319249>
- Lindon, J. (2008). *What does it mean to be three?* London: Practical Pre-School Books.
- Lonigan, C., Phillips, B., Clancy, J., Klein, A., Starkey, P., Eisenberg, N., . . . The School Readiness Consortium. (2015). Impacts of a Comprehensive School Readiness Curriculum for Preschool Children at Risk for Educational Difficulties. *Child Development*, 86(6), 1773-1793. Geraadpleegd op 04.06.2021 van <http://www.jstor.org/stable/24698576>
- Meten van SDG's: een eerste beeld voor Nederland*. (2016). Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- MinOWC. (2011). *Spelend Leren, Een praktisch curriculum voor kleuters*. Geraadpleegd op 07.06.2021 van <https://www.yumpu.com/nl/document/read/20105548/bronnenboek>
- Naudeau, S., Kataoka, N., Valerio, A., Neuman, J., & Elder, L. (2011). *Investing in Young children*. Washington D.C.: The World Bank.
- Osman, A., Ladhani, S., Findlater, E., & McKay, V. (2017). *Curriculum Framework for the Sustainable Development Goals*. Commonwealth Secretariat.
- Saga Interproject Suriname. (2020). *Saga Interproject Jaarverslag 2020*. Paramaribo.
- Samuelsson, I., & Park, E. (2017). *How to Educate Children for Sustainable Learning and for a Sustainable World*. Springer.
- SDG Nederland: een eerlijke en duurzame wereld in 2030*. (2019) Doel 4 Kwaliteitsonderwijs. Geraadpleegd op 21.09.2019 van <https://www.sdgnederland.nl/sdgs/doel-4-goed-onderwijs/>
- Siraj-Blatchford, J., Smith, K., & Samuelsson, I. (2015). *Education for Sustainable Development in the early years*. UNESCO.
- Staatsbesluit Kwaliteitsstandaarden Opvanginstellingen*. (2017). Paramaribo: De Minister van Binnenlandse Zaken.
- Standaarden voor ECD in Suriname*. (2004). Geraadpleegd op 20.10.2020 van <http://docplayer.nl/12206398-Standaarden-ecd-early-childhood-development-vroege-kinderontwikkeling-0-8-jaar-voor-in-suriname.html>
- Stichting Beheer en Exploitatie Crèches*. (2020, oktober 6).

- Suriname Multiple Indicator Cluster Survey 2018, Survey Findings Report.* (2019). Paramaribo, Suriname: Ministry of Social Affairs and Public Housing.
- Suriname Multiple Indicator Cluster Survey 2018, Snapshot Key Findings.* (2018). Geraadpleegd op 12.06.2021 van https://statistics-suriname.org/wp-content/uploads/2020/03/Suriname_MICS_2018_Snapshots_English-resized.pdf
- Terborg, J. (2013). *Nationaal Onderzoek naar Situatie Kinderopvanginstellingen in Suriname.* Paramaribo.
- The Jamaica Early Childhood Curriculum Resource Book for Children Birth to Five Years Old.* (2010). Kingston: The Dudley Grant Memorial Trust.
- Thematic Group on Early Childhood Development, Education, and Transition to Work. (2014). Sustainable Development Solutions Network. Geraadpleegd op 08.12.2020 van <http://www.jstor.org/stable/resrep16105>
- UN. (2018). *World Youth report, Youth and the 2030 Agenda for Sustainable Development.* United Nations.
- UNESCO. (2018). *SDG 4 DATA DIGEST 2018, Data to Nurture Learning.* UNESCO Institute for Statistics.
- Unesco. (2020). *GLOBAL EDUCATION MONITORING REPORT 2020.* UNESCO.
- Unicef. (2014). *Early childhood development: A Statistical snapshot.*
- Unicef. (2019). *Suriname Education Fact Sheet 2019 I Analyses for learning and equity using MICS6 data.*
- Van Zwieten, M. &. (2004). *Waardering van kwalitatief onderzoek. Huisarts & Wetenschap. Wet Opvanginstellingen.* (2014). Staatsblad van de Republiek Suriname.
- World Economic Forum.* (2019). Global Survey Shows 74% Are Aware of the Sustainable Development Goals. Geraadpleegd op 20.12.2020 van <https://www.weforum.org/press/2019/09/global-survey-shows-74-are-aware-of-the-sustainable-development-goals/>
- Yang, W., & Li, H. (2019). *Early Childhood Curriculum in Chinese Societies.* New York: Routledge.

Bijlagen

Bijlage 1: Vragenlijst Peuterscholen

Ashna Mohanlal
Nieuwzorgweg # 223
Paramaribo
486837/8759615
ashna91@live.com

1 september 2020,

Geachte Heer/ Mevrouw,

De 17 Sustainable Development Goals (SDG's) zijn in 2015 aangenomen door de wereldleiders. Deze 17 doelen moeten tegen 2030 gerealiseerd worden en hiervoor is het zeer belangrijk om te investeren in jonge kinderen. Op de peuterscholen worden jonge kinderen al gevormd, om op te groeien tot volwaardige burgers. Als student van de Masteropleiding in Education and Research for Sustainable Development van de Anton de Kom Universiteit van Suriname, wens ik onderzoek te doen over, hoe het curriculum van de peuterscholen in elkaar zit. Daarnaast gaat het onderzoek over de mate waarin de componenten van SDG 4.2 zijn geïncorporeerd in het curriculum van de peuterscholen in Paramaribo en Commewijne.

Het onderzoek heeft als doel, het verkrijgen van inzichten in de mate waarop de componenten van de SDG 4.2 geïntegreerd zijn binnen de vorming c.q. educatie van het kind op de peuterscholen. Aangezien Voorschoolse educatie een goede start biedt aan kinderen voor duurzame ontwikkeling, geniet het de hoogste prioriteit dat alle kinderen daadwerkelijk vroeg toegang hebben tot educatie.

In Suriname is er onvoldoende data en weinig informatie beschikbaar met de focus op curriculum van de peuterscholen. Het is noodzakelijk om concreet over deze informatie te beschikken. Het resultaat van dit onderzoek zal bijdragen aan het beschikbaar stellen van meer informatie over het curriculum van de peuterscholen in relatie tot de SDG's.

Uw peuterschool is in de steekproef gevallen.

Ik vraag bij deze uw ondersteuning en medewerking om deel te nemen aan dit onderzoek.

Vanwege de Covid-19 maatregelen wordt de vragenlijst voor u opgestuurd via e-mail of Whatsapp.

Vermeldenswaard is dat de persoonlijke gegevens anoniem blijven en dat de resultaten van de vragenlijst slechts worden gebruikt voor dit onderzoek.

Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 15 minuten.

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw deelname aan dit onderzoek.

Met vriendelijke groeten,
Ashna Mohanlal
Wasudha Malgie Ph.D. (Hoofdbegeleider)

Datum:
Naam peuterschool:
Oprichtingsjaar:
Aantal peuters:
Aantal peuterleidsters:

Introductie vragen

1. Wat is uw geslacht?
2. Wat is uw leeftijd?
3. Wat is uw hoogst genoten opleiding?
4. Wat is uw functie?

Local knowledge

Bekendheid SDG's	Bent u op de hoogte de Sustainable Development Goals (SDG) die in 2015 zijn aangenomen door de Verenigde Naties?
	In het bijzonder SDG 4?
Vroege kinderonwikkeling	Wat houdt vroege kinderonwikkeling volgens u in?
	Kent u de relatie tussen vroege kinderonwikkeling en de SDG's?
Curriculum	Maakt de school gebruik van een peuter curriculum?
	Zoja, door wie is het curriculum ontwikkeld?
	Zijn er instructies afkomstig van het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur betreft het curriculum?
	Mag ik inzage hebben in het curriculum van uw peuterschool?

Awareness

Informatie behoefte	Hebt u behoefte aan meer informatie over vroege kinderonwikkeling en de SDG?
	Indien ja, van waar/wie verwacht u deze informatie? En hoe vaak (jaarlijks/halfjaarlijks/kwartaal basis)?
	Is het belangrijk dat de informatie verschaffing vaak opgang gebracht wordt?
	Zal dat volgens u bijdragen aan het beter ontwikkelen van het kind?

Future

Participatie	Indien er sessies worden georganiseerd door de ministeries voor het
--------------	---

	opstellen van een standaard curriculum voor de peuterscholen, bent u bereid hieraan te participeren?
Verwachting	Welke ondersteuning verwacht u verder van de overheid om de vroege kinderontwikkeling te verbeteren?
	Wat zou volgens u meegegeven moeten worden op de peuterschool om de ontwikkeling van het kind te kunnen bevorderen?

Toetsing

Komen de onderstaande zaken voor in uw curriculum?

		ja	nee	anders
Kennis en begrip	Vroege interactie en stimulatie			
	Beschrijving van de ervaringen van de peuterschool			
	Samenwerken in de klas			
	Leerruimtes en stimulerende omgevingen			
	Spel als een belangrijk middel om te leren.			
	Taal en geletterdheid om te schrijven en praten over ervaringen.			
Vaardigheden en toepassing	Aantonen vermogen om te kunnen delen en om samen te spelen.			
	Vermogen om te reageren en zelfregulatie.			
	Communicatie - mondeling en via kunst.			
	Ontwikkeling van fijne en grove motorische vaardigheden			
	Creatieve weergave (bijv. Tekenend, schilderen, rollenspel, doen alsof, modellen maken).			
	Logische redenering.			
	Sociale vaardigheden en gedrag.			
Waarden en attitudes	Open en expressieve communicatie.			
	Ontvankelijkheid tonen voor anderen.			
	Gereedheid voor school			
	Het naleven van schoolregels			
	Neem deel aan speelactiviteiten en lost problemen op tegengekomen in het spel			
	Initiatief en sociale relaties (bijvoorbeeld om plannen te maken en beslissingen te nemen, lost problemen op tijdens het spelen, druk gevoelens uit en wees ontvankelijk voor anderen).			
	Deelname aan vroeg leren.			
	Voel je goed over persoonlijke identiteit			

Bijlage 2 Vragenlijst voor het Bureau Voorschoolse Educatie (MinOWC)

1. Wat is het beleid van het MinOWC m.b.t. de peuters?
2. Wanneer is het Bureau Voorschoolse Educatie opgericht?
3. Wat is het doel en wat zijn de taken van het BVE?
4. Zijn er documenten over het functioneren van het BVE en het beleid van het ministerie m.b.t. ECD of Voorschoolse Educatie die ik mag doornemen?
5. Welke investeringen doet het MinOWC in Voorschoolse educatie?
6. Wat zijn de plannen van het MinOWC voor de komende 5 jaren voor Voorschoolse educatie (peuteronderwijs)?
7. Heeft het MinOWC zicht op het curriculum van de peuterscholen?
8. Is er een samenwerking met het Ministerie van Sozavo voor Voorschoolse educatie?

Bijlage 3 Vragen voor het Bureau Opvanginstellingen en ODKMW (Ministerie van Sozavo)

1. Kunt u mij aangeven wat het beleid is van het Ministerie m.b.t. de peuters?
2. Wat is het doel en wat zijn de taken van het Bureau Opvanginstellingen ?
3. Hoe lang bestaat BOI al?
4. Zijn er documenten over het functioneren van het BOI die ik mag doornemen?
5. Welke investeringen doet het MinSozavo in Voorschoolse Educatie (peuteronderwijs)?
6. Wat zijn de plannen van het MinSozavo voor de komende 5 jaren voor Voorschoolse educatie (peuteronderwijs)?
7. Heeft het MinSozavo zicht op het curriculum van de peuterscholen?
8. Hoe is de samenwerking van het ministerie met de peuterscholen?
9. Is er een samenwerking met het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur voor Voorschoolse educatie?

Bijlage 4 Codeboek

Respondent	6. Wat houdt vroege kinderonwikkeling volgens u in?	
1	Zo voor mij houdt dat in dat vroegere kinderonwikkeling meer verwijst naar een veelomvattende benadering van beleid en programma's voor kinderen.	zorg en dienstverlening
2	Kinderen zo vroeg mogelijk de ontwikkelingsfase die hij/zij doormaakt stimuleren en begeleiden .	Verstandelijke ontwikkeling
3	als elk kind zich lichamelijk, geestelijk , zo ook op het cultureel , en God dienst de nodige ondersteuning krijgt, om zich te ontwikkelen, en het gevoel van acceptatie ervaart binnen zijn /haar omgeving	lichamelijke ontwikkeling Sociaal Cultureel Spiritueel
4	Ontwikkeling van kinderen op het gebied van persoonlijkheid, spraak, spel, taal, motoriek etc.	Verstandelijke ontwikkeling
5	Dit heeft te maken met de ontwikkeling van de kinderen op het gebied van lichamelijk, verstandelijk, sociaal, emotioneel, cultureel en spiritueel .	lichamelijke ontwikkeling Verstandelijke ontwikkeling Sociaal Emotioneel Cultureel Spiritueel
6	De leerlingen de basis aanleren voor de kleuter school	Verstandelijke ontwikkeling
7	O.a. verstaan van een brede, integrale benadering van de ontwikkeling van alle kinderen op lichamelijk, verstandelijk, sociaal, emotioneel, cultureel en spiritueel gebied met een samenhangend pakket aan zorg en dienstverlening	zorg en dienstverlening lichamelijke ontwikkeling Verstandelijke ontwikkeling Sociaal Cultureel Emotioneel Spiritueel
8	Is het voorkomen, vroegtijdig opsporen en aanpakken van taal en onderwijs achterstanden	zorg en dienstverlening
9	Kinderen moeten gestimuleerd worden in het onderwijs	zorg en dienstverlening
10	Werken aan hun sociale - emotionele - en cognitieve ontwikkeling .	Sociaal Emotioneel Verstandelijke ontwikkeling
11	Dat houdt in dat het kind op jonge leeftijd, zich ontwikkeld tot de maatschappij	Verstandelijke ontwikkeling
12	Het stimuleren van kinderen en de nodige tools aanbieden.	zorg en dienstverlening

13	praten, motoriek	Verstandelijke ontwikkeling
14	Het kind op vroege leeftijd de nodige educatie te geven op: lichamelijke- , verstandelijk- , sociaal- , cultureel- en spiritueel gebied.	lichamelijke ontwikkeling Verstandelijke ontwikkeling Sociaal spiritueel
15	Op jonge leeftijd al structuur bieden aan de ontwikkeling van kinderen in elke fase lichamelijk (motoriek), sociaal en emotioneel , taal en communicatie , affectie, veiligheid, continuïteit, zintuigelijk, verstandelijk en nog veel meer	zorg en dienstverlening Verstandelijke ontwikkeling Sociaal Emotioneel lichamelijke ontwikkeling
16	Het kind zodanig te ontwikkelen heel vroeg zodat wanneer het kind naar de kleuterschool gaat niets nieuw is voor hun, ze kunnen Dan normaal de lessen volgen en meegaan met de juf, ze weten Dan al wat de school is.	Verstandelijke ontwikkeling
17	De ontwikkelingen op alle vlakke van het jong kind.	zorg en dienstverlening
18	Motorische en cognitieve ontwikkelingen Spraakontwikkeling Het behalen van de algemene mijlpalen verbonden aan bepaalde leeftijd	Verstandelijke ontwikkeling
19	Hoe eerder je begint met de algehele ontwikkeling van een kind hoe eerder je de potentie en beperkingen van het kind kan ontdekken.	zorg en dienstverlening

Respondent	8. Welke activiteiten worden met de kinderen gedaan op uw peuterschool?	
1	we hebben zang ,bidden ,prikken ,schilderen ,verhalen vertellen ..boeken voorlezen, verven ,tekenen, scheuren en plakken, spelen, leren verdelen en nog veeel meerr	Activiteiten: Lichamelijk opvoeding Buitenschoolse activiteiten Talent vertoning Kunst Spel Voorlezen Fijne motoriek activiteiten Gesprek Voorlichting Thema gerelateerde activiteiten Hygiëne
2	Activiteit aan de hand van de thema wordt er verschillende activiteiten gedaan nl kringgesprek, werkstuk maken, gymen, bewegingsspel, verhaal voorlezen, vertelling, vrijspel enz. maar ook educatieve uitstapjes.	Lichamelijk opvoeding Buitenschoolse activiteiten Kunst Spel Voorlezen Gesprek
3	Ontwikkelen van de motoriek, (gymnastiek) voorlezen, zang en muziek, beeldende kunst, samen spelen en voorbereidend werk op kleuter A, schoolsparen, jeugd tand verzorging, niet pesten	Lichamelijk opvoeding Buitenschoolse activiteiten Kunst Spel Voorlezen Voorlichting
4	Activiteiten gerelateerd aan de verschillende ontwikkelingen zoals lichamelijk, cognitief, sociale vaardigheden, spraak en taal ontwikkeling	Lichamelijk opvoeding Gesprek
5	Op onze school doen wij aan kringgesprekken, theater/kamishibai voorstellingen, persgesprek, beeldgesprek, picto lezen, kinderyoga, muziek, dans, drama, liedjes aanleren, versjes , knutselen, creatieve werklesjes, spelen, spelletjes voor zowel binnen als buiten.	Lichamelijk opvoeding Buitenschoolse activiteiten Talent vertoning Kunst Spel Voorlezen Fijne motoriek activiteiten Gesprek
6	Zwem / gym / poets programma's	Lichamelijk opvoeding Voorlichting
7	Educatieve dagtochten, lichamelijke ontwikkeling, taalontwikkeling en leergesprekken	Lichamelijk opvoeding Buitenschoolse activiteiten Gesprek
8	Kringgesprekken, rollenspelen, kiekeboe, voorlezen, herkennen en benoemen van cijfers, kleuren en voorwerpen in en rond de huishouding, motorische vaardigheden d.m.v spel, scheuren, plakken, handen wassen en	Buitenschoolse activiteiten Talent vertoning Spel Voorlezen Fijne motoriek activiteiten

	tanden poetsen, verkleed partij en elke thema wordt afgesloten met een educatief dagtocht	Gesprek Voorlichting
9	Er zijn veel activiteiten. Elke maand hebben we verschillende activiteiten met de kinderen. Bv. sport, wandelen, vertellen, handenarbeid, poetsen, schilderen enz.	Lichamelijk opvoeding Talent vertoning Kunst Gesprek Voorlichting
10	Taalontwikkeling, muzikale ontwikkeling, materiaallesjes, spellesjes, rekenen arbeid naar keuze. Buitenschoolse activiteiten.	Buitenschoolse activiteiten Spel Talent vertoning
11	Motorische ontwikkelingen, zwemvaardigheden, peutergymnastic	Lichamelijk opvoeding Fijne motoriek activiteiten
12	Heel wat activiteiten zoals knutselen, spelen, zingen etc.	Fijne motoriek activiteiten Spel Talent vertoning
13	kleuren, prikken, plakken, vouwen, verven en kinderliedjes zingen	Fijne motoriek activiteiten Talent vertoning
14	Activiteiten die te maken hebben met sociale vaardigheden, cognitieve vaardigheden en motorische ontwikkeling etc etc	Fijne motoriek activiteiten
15	Motorische vaardigheden: kleuren, plakken, scheuren, spel (puzzelen, bouwen etc), buitenspel en 1 keer per kwartaal educatieve dagtochten.	Fijne motoriek activiteiten Buitenschoolse activiteiten Spel
16	Versje, zang, verhaal, poppenkast, buiten spel, kringspel, werklessen zoals verven prikken, plakken, tekenen, sjabloneren, tamponeren, de fijne en grove motoriek worden ontwikkeld. tellen kleuren aanleren, ordelesjes, hygiënelesjes en nog veel meer	Spel Fijne motoriek activiteiten Talent vertoning Hygiëne
17	Zang en educatieve activiteiten	Talent vertoning
18	Zang, Dans, Kleuren, Prikken Knippen, Scheuren, Alg normen en waarden bijbrengen, Alg hygiëne regels Verhaal vertellen / kunst om te luisteren Probleemoplossend denken	Talent vertoning Fijne motoriek activiteiten Hygiëne
19	Educatieve dagtochten gekoppeld aan het thema van de maand. Wandelingen. Wekelijks sporten, waaronder zwemmen. Zang, muziek en dans.	Buitenschoolse activiteiten Talent vertoning Lichamelijk opvoeding

Respondent	15. Wat zou volgens u meegegeven moeten worden op de peuterschool om de ontwikkeling van het kind te kunnen bevorderen?	
1	zo zo meer voorbereidingen....meer opties ....meer ideeën	
2	Standaard curriculum	Curriculum
3	Vorbereidend werk op kleuter A	Activiteiten aan sluitend op kleuterschool
4	Zoals eerder aangegeven veel meer info. Transparantie tussen sozavo en de peuterscholen. En bijscholing van zowel directie als personeel	Transparantie Bijscholing
5	Bevoegd en bekwame personeel, speel- en werkmateriaal	Speel- Werkmateriaal
6	De basis om naar de kleuterschool te gaan	Activiteiten aan sluitend op kleuterschool
7	Vaker sessies gehouden moet worden	
8	Een uniform curriculum	Curriculum
9	Om het te bevorderen, kinderen te motiveren en uiteindelijk met zelfvertrouwen aan de kleuterschool te laten beginnen	Bevorderen motivatie
10	Vraag is niet duidelijk.	
11	Bij scholing trainingen en opleidingen volgen	Bijscholing
12	Recente informatie over resultaten van onderzoeken over ontwikkelingen van kinderen, het milieu en omgeving.	Informatie
13	Specifieke richtlijnen	
14	sociale vaardigheden, activiteiten die zelfredzaamheid en zelfbewustzijn bevorderen.	
15	De rol en verantwoordelijkheid van de peuterjuffen jegens de school/creche en vooral de kinderen	
16	Om de ontwikkeling van het kind te bevorderen moet er vooral goed nederlands gesproken worden, wij moeten het kind normen en waarden aanleren zodat het kind weet hoe het hoort	Taal, Normen en waarden
17	Activiteiten die aan sluiten op de kleuterschool	Activiteiten aan sluitend op kleuterschool
18	Een algemeen curriculum waaraan de directie haar eigen programma kan toetsen.	Curriculum
19	kennis overdracht.	

Respondent	16. Welke ondersteuning verwacht u verder van de overheid (de ministeries van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur & Sociale Zaken en Volkshuisvesting) om de vroege kinderopvoeding te verbeteren?	
1	wel ze zullen het beter weten ....maar van mij kant als ze ons misschien meer ideeën kan meegeven kunnen wij dan ons best van deze kant ook doen	
2	Regelmatige controle	Controle
3	trainingen en of bijscholing	Trainingen
4	Goede begeleiding van de desbetreffende instantie. Meer info , updates, ook buitenlandse instellingen bij betrekken voor deze sector	Informatie en begeleiding
5	Dat er duidelijke protocollen komen, uit eindelijk een Surinaams curriculum voor peuters, optimaal training voor leidsters en leidinggevenden	Curriculum Training
6	Trainingen	Trainingen
7	sessies organiseren	
8	Trainingen voor de leidsters m.b.t deskundigheids bevordering	Training
9	Meer voorlichting van uit de overheid	Informatie
10	Onderbrengen bij Onderwijs!!!	Onderbrenging bij Onderwijs
11	Kindvriendelijke plekken te openen, trainingen of cursus geven aan de peuterleidsters	Training
12	Kindvriendelijke workshops	Training
13	Betere communicatie en informatie	Communicatie Informatie
14	ondersteuning in de vorm van schoolvoeding , materiaal	Materiaal Schoolvoeding
15	Betere structuren en subsidie , vooral de particuliere scholen, want in geval van pandemieën en of andere kalamiteiten waar je genoodzaakt bent de scholen te sluiten, lijden de scholen er financieel onder en de juffen ook.	Subsidie
16	Dat ze ook kunnen voorzien van materiaal om het goede werk voort te zetten	Materiaal
17	Dat er eindelijk een curriculum komt voor peuterscholen	Curriculum
18	Meer workshops en betrokkenheid	Training
19	Materiaal en lectuur.	Materiaal

Bijlage 5 Transcripten

Interview waarnemend Coördinator Bureau Voorschoolse Educatie, Mw. Jonathas.

Ashna: Mag ik beginnen?

Mw. Jonathas: ja hoor

Ashna: Okay, ik wil u alvast bedanken voor de antwoorden die u heeft opgestuurd.

Mw. Jonathas: graag gedaan hoor

Ashna: mag ik weten wat uw functie op dit moment is?

Mw. Jonathas: ik ben coördinator van het bureau

Ashna: coördinator noh?

Mw. Jonathas: waarnemend hor.

Ashna: bij de eerste vraag wat het beleid is van het MinOWC met betrekking tot het beleid van de peuters, is aangegeven dat er niet echt een beleid is, omdat het bij SoZaVo ligt.

Mw. Jonathas: dus ik wil eigenlijk aangeven dat het nationaal beleid

Ashna: het is een nationaal beleid?

Mw. Jonathas: het is een nationaal beleid, maar in principe, om het moet nog body krijgen. Wij zijn nu bezig het netwerk te ontwikkelen

Ashna: jawel

Mw. Jonathas: het was er eigenlijk al maar, et was niet unum, ja het was niet actief om het zo te zeggen en we zijn nu actief bezig ermee. Tenminste voor die samenwerking, die integrale samenwerking, omdat um, MINOWC alleen geen invulling kan geven aan het totaal beleid. Waarom, de crèches en de peuterscholen die vallen onder SOZAVO. Wij werken dan met leerlingen van 4 tot en met 8 jaar. Om en bij tot leerjaar 4. Dus um, we moeten nog tot tot 1 nationaal doel doel komen, maar daarvoor is die samenwerking nodig. Ergens moeten we bijelkaar komen en uh uh van van elke hoek uit uhm informatie komt maar het doel gaat zijn het gezamenlijke.

Ashna: ma MINOWC heeft nooit gepleit om de peuterscholen onder haar te krijgen?

Mw. Jonathas: dus wij hebben het wel gepleit, maar um maar niets is van terecht gekomen.

Ashna: okay want waarom ik me dat afvraag omdat het gepaard gaat met een curriculum

Mw. Jonathas: precies

Ashna: begrijpt u, dus ik dacht van misschien aan sociale zaken, ik heb deze vragen ook aan sociale zaken gesteld en ze hebben gezegd dus dat zij eigenlijk uh niets doen aan het curriculum, ze hebben wel richtlijnen, maar de peuterscholen zijn vrij om invulling eraan te geven, dus er is geen standaard peutercurriculum

Mw. Jonathas: precies

Ashna: terwijl bij kleuter A er wel een curriculum is.

Mw. Jonathas: bij kleuter A, ja van leerjaar 1 is er wel een curriculum, maar uh ik begrijp, ik weet niet als je ook contact kan opnemen met Mw. Helslijnen, ik ga je dat nummer geven, is de mevrouw van Pre skoro, zij heeft dus, ik begrijp dat zij wel een curriculum heeft

Ashna: ohkay

Mw. Jonathas: ik ga je dat nummer geven dan je ook contact opnemen met haar. Zou interessant zijn om contact op te nemen met haar

Ashna: ja heel graag

Mw. Jonathas: even het nummer opzoeken, en zij hebben wel een curriculum pre skoro.

Ashna: okay

Mw. Jonathas: dus als de samenwerking komt, waarom zouden wij het wiel opnieuw uitvinden

Ashna: jajaja...

Mw. Jonathas: maar het is wel een app numme hor. Kijk e kan het opschrijven.

Ashna: mag ik haar dan zeggen dat ik het nummer van u heb?

Mw. Jonathas: ja

Ashna: okay, prima, dank u wel. Mw. Helselenen

Mw. Jonathas: Mw. Helslijnen. Zij hebben dus wel een curriculum. Als de samenwerking komt now da dan ben ik van mening dat we samen met haar gezamenlijk kunnen komen tot het formulering van een curriculum, een curriculum dat aansluit op leerjaar 1. Dat is gangbaar toch, dat het curriculum aansluit, zodat die kinderen ervan zeker zijn dat die kinderen hun basisjaar, 8 jaren na hun basis jaar dat ze beschikken over die vaardigheden wat van hun verwacht wordt toch. Dat ze voldoen aan de competenties die nodig zijn

Ashna: en uhm, dus ik las bij de taken van BVE bij de eerste, dat het gaat om kinderen tussen 3 tot 9 jaar

Mw. Jonathas: okay

Ashna: maar dan

Mw. Jonathas: okay, je mag het even corrigeren, zet van 4 tot 8 jaar. Waarom, ik ga je precies zeggen waarom het van 3 tot 9 jaar wordt, omdat we de screening hebben gehad de 2 afgelopen jaren, 3 afgelopen jaren, daarvoor natuurlijk ook. Van mw. Ferrier hadden wij de screening en de kinderen van 3 jaar werden dan gescreend en als ze doorgescreend waren, an kregen ze toestemming om ingeschreven te worden bij jaar 1. Maar dat is nu onhold gezet. Er is voorlopig geen screening, dus uh dan mag je zetten van 4 tot 8 jaar in Suriname. Dus internationaal wat het beleid van ECD internationaal tot 9 jaar

Ashna: tot 8 jaar? Okay dan hou ik daar rekening mee. Ik ik heb nog een vraag, um die screening van die 3 jarigen, heeft het een speciale naam gehad, dat het een project naam heeft ofzo?

Mw. Jonathas: um, nee

Ashna: gewoon screening 3 jarigen?

Mw. Jonathas: ja

Ashna: okay, okay

Mw. Jonathas: ik weet niet als het voorheen, die vraag zou u kunne stellen aan meneer Blanker denk ik, want hij het het project ook een paar jaren terug,

Ashna: ik dacht dat het iets van schoolrijpe kinderen was toen?

Mw. Jonathas: van hem noh?

Ashna: ja iets van schoolrijpe kinderen denk ik

Mw. Jonathas: het zou kunnen

Ashna: maar dan zal ik dat even natrekken. Dank u wel. Unum, dus voorlopig, ik had deze vraag ook genoteerd, maar dat betekent dat er voorlopig nog geen screening meer is van 3 jarigen?

Mw. Jonathas: nee, is onhold gezet.

Ashna: is er een speciale reden daarvoor?

Mw. Jonathas: um, is hangt af de ministers hor

Ashna: okay

Mw. Jonathas: minister Peneux die had er geen baat bij, dus die wilde, hij was niet geïnteresseerd daarin. Minister Ferrier, die wilde het wel hebben en deze minister ja weer niet. Dus het hangt ervan af

Ashna: dus het beleid voor de komende 5 jaren daarin is bijvoorbeeld nog niet aangegeven

Mw. Jonathas: nee nog niet aangegeven

Ashna: okay

Mw. Jonathas: het kan misschien komen, maar voor nu is het nog niet aangegeven.

Ashna: nee dat is dan belangrijk om te weten. En um, bij plannen van MinoWC voor de komende 5 jaren is wel aangegeven dat u zei dat duurzaamheid zeer belangrijk is. En dat er wordt gekeken naar spelenderwijs leren, maar daarnaast heeft u ook aangegeven dat bewustwording milieu en bewustwording cultuur, gaat dat geschieden middels het opmaken van een curriculum? Dat deze dingen dan opgenomen zullen worden in het curriculum?

Mw. Jonathas: ja

Ashna: okay

Mw. Jonathas: want wij willen vanuit MinOWC, willen we wel uh werken aan curriculum van de peuterscholen.

Ashna: dus u wilt dat?

Mw. Jonathas: ja het ministerie wilt dat wel, 100 % wil het ministerie dat wel hebben.

Ashna: en bij vraag 7 gaf u aan dat het ministerie dus um geen zicht heeft op het curriculum van de peuterscholen, maar er worden wel informatie sessie voor de leidsters

Mw. Jonathas: ja dus dat geschied vanuit dit bureau. Dus wat doen wij, wat hebben wij gedaan vanaf ik hier ben, we hebben um informatie verschaft aan de peuterleidsters. Informatie mbt de vaardigheden waaraan een kind moet voldoen om in leerjaar 1 te komen.

Ashna: okay

Mw. Jonathas: we hebben al die onderwijsgebieden met ze besproken zodat ze weten wat wat allemaal opgenomen moet worden in hun curriculum. Dus tenminste die die thema's die ze hebben gehad, want ze hebben geen curriculum, ze hebben gewoon thema's gehad. Dus hebben wij aangegeven wat belangrijk is dat ze moeten weten om succesvol leerjaar 1 af te ronden. Ja.

Ashna: op die manier, maar in dit geval hoe heeft u dan die leidsters kunnen contacten?

Mw. Jonathas: okay, we zijn persoonlijk geweest hor, we hebben ook nieuwe crèches geregistreerd. Ja ja we zijn gewoon um in de verschillende buurten gegaan waar de crèches zijn, we hebben navraag gedaan, we hadden ook een lijst opgehaald bij um bestuursdienst.

Ashna: uhu

Mw. Jonathas: natuurlijk hadden ze niet alles. Een paar hebben wij in beeld gebracht, maar die niet ingeschreven zijn bij kamer van koophandel dat ook nog en ook niet geregistreerd zijn sociale zaken en um hebben we met die contact gemaakt met de particuliere uh crèchjes en peuterscholen die niet geregistreerd zijn bij Sociale Zaken, ze hebben hun eigen beleid. En al ze zeggen nee, we willen niet, we willen geen informatie dan is dat het. Toch, want dan er is geen beleid ten aanzien daarvan toch, maar um de peuterscholen en crèches van de overheid die hebben dus wel gehoor gegeven aan die oproep. Dus die zijn wel in grote getalle geweest in 2018 voor de informatie sessies.

Ashna: in 2018?

Mw. Jonathas: ja

Ashna: en waarover is er zo vaak informatie gegeven over dat wat u zei dat opgenomen zou moeten worden?

Mw. Jonathas: ja en die vaardigheden waaraan ze moeten voldoen.

Ashna: okay en um had u het gevoel dat al die peuterscholen die gecontact was dat ze wel bereid waren meet te doen aan die sessies?

Mw. Jonathas: nee, niet allemaal waren bereid. Nee de particuliere, de overheid wel, want die zijn dus opgedragen kan je zeggen toch.

Ashna: maar um, er is wel een verschil der zijn crèches en der zijn peuterscholen, maar uw focus was alleen op de peuterscholen?

Mw. Jonathas: de peuterscholen en de crèches, waarom, un de peuterscholen tenminste van de overheid hebben, de crèches van de overheid hebben gewoon een peuterzaal en wanneer zij vinden dat kinderen tussen aanhalingstekens flink zijn of ready zijn voor de peuterzaal dan worden kinderen automitsch geplaatst naar de peuterzaal. Dus we hebben geen speciale um peuter , tenmiste van de overheid hebben geen peuterschool, maar een peuterzaal, een peuterklasje. En de particuliere die zich peuterschool noemen, zonder beleid. Er is geen zicht op zaken die hebben dus, um een paar hebben wel gehoor gegeven. Niet veel, niet veel. Maar ik zeg, als er beleid komt op dat gebied en dat de overheid alle crèches en peuterscholen in beeld brengt

Ashna: jawel

Mw. Jonathas: en verplicht om te registreren dan heeft de overheid zicht op zaken, want nu niet. Nu doet iedereen maar zijn eigen ding toch. Dat moet gebeuren.

Ashna: maar ik ben dus ook um um geweest bij Sociale Zaken, niet geweest, ik heb dus contact gehad met sociale zaken en zij zeiden wel dat het verplicht is om te registreren.

Mw. Jonathas: ja, dus van hun uit is het verplicht om te registreren, maar het gebeurt niet.

Ashna: okay

Mw. Jonathas: want ik heb bijvoorbeeld bij mij in de buurten, laat me even kijken, bij mij in de straat is er 1, om de hoek 2, volgende straat is er ook 1. Geen van ze zijn geregistreerd bij sociale zaken. Geen van ze.

Ashna: dus eigenlijk de lijst dat te vinden is bij Sociale Zaken is is niet compleet.

Mw. Jonathas: ja, is niet compleet. Is niet compleet en dat weten ze ook toch, Sociale zaken weet dat ook. En als er beleid komt op dat gebied dan zeg ik dan worden mensen verplicht en jullie moeten ook veldwerk doen vanuit sociale zaken veldwerk om de mensen in beeld te brengen. Want dat hebben wij dus wel gedaan op eigen initiatief. En het ministerie van onderwijs wilde weten precies hoeveel de zijn. Natuurlijk hebben we allemaal niet in kaart gebracht, maar, sommigen weigerden bijvoorbeeld wat is de naam, zelf die naam toch

Ashna: ja omdat ze niet geregistreerd staan.

Mw. Jonathas: precies, dus dat moet um aangepakt worden. Zeker.

Ashna: is wel een groot probleem

Mw. Jonathas: ja is wel een groot probleem, want je weet niet hoe kinderen behandeld worden, je weet niet als die mensen bevoegd zijn, je weet niet als de directeur um weet heeft van ontwikkeling van het jonge kind, dat weten we niet. Toch, soms zelfs initiatieven van mensen die willen helpen, ze hebben geen slecht bedoelingen neem ik aan, maar ze willen

gewoon helpen of ze willen gewoon wat verdienen. Dan zetten ze een creschje, peuterschooltje op.

Ashna: en er zijn dus, omdat er ook geen zich is kan niet bepaald worden hoeveel eigenlijk maximaal betaald zou moeten worden aan zo een peuterschool of crèche.

Mw. Jonathas: precies, er is nu een opleiding een onderwijs instituut Vanguard die zorgen er wel voor nu dat ze studenten opleiden tot um bachelor in education , maar richting ECD. Dus als deze studenten straks zijn afgestudeerd zijn ze wel instaat om invullingh te geven en ingezet te worden bij de overheid om te versterken zodat ze meer met fisse ideeën komen zodat we beleid kunnen maken op dat gebied. Ik denk dat mw. Ramlal, Wandena, heb je contact met haar gehad?

Ashna: Neen, wie is zij?

Mw. Jonathas: Zij is een pedagoog en zij heeft ook een opleiding voor crèche leidsteren en peuterleidsters . Ik zal het nummer voor je opsturen, van haar kun je ook informatie krijgen. Ze is afgestudeerd van IGSR.

Ashna: okay prima. Ik denk dat hiermee de meest vragen of alle vragen die ik had zijn beantwoord en natuurlijk met datgene wat u vorr mij had gemaild.

Transcript doorvraging peuterschool Wi kontre

Hoofdleidster: wij begeleiden die kinderen door middel van um. Hoe heten ze weer, thema's.

Ashna: ja

Hoofdleidster: we werken met thema's, elke maand is er een andere thema.

Ashna: okay en wie heeft dan ervoor gezorgd dat een thema in elkaar wordt gezet, want sowieso moet er een leidraad zijn, een soort stappenplan.

Hoofdleidster: de directeur.

Ashna: okay

Hoofdleidster: van de directeur krijgen wij de thema's en dan hebben wij elke maand een thema. Een schooljaar is van oktober tot augustus. Augustus sluiten we af. En dan is er een afzwaai feestje is ook een thema.

Ashna: okay

Hoofdleidster: dus we werken met thema's , elke maand een nieuwe thema. En natuurlijk doen we naast thema ook onze eigen dingen, bijvoorbeeld kinderen vormen en begeleiden voor de kleuterschool zoals door middel van scheuren plakken en prikken op de lijn, moen maar op. Verhaaltjes voorlezen, spelletjes doen, met puzzels bezig zijn, dus we doen fijne en grove motoriek met ze.

Ashna: Okay, omdat bij de vraag of er een curriculum is, of er een curriculum wordt gebruikt is er aangegeven nee, maar bij de vraag waar de specifieke indicatoren zijn opgenoemd, is er wel antwoord gegeven. Daarom dat ik voor verduidelijking een app stuurde om te vragen. Maar nu is het duidelijk voor mij dat het om een programma gaat met thema's die jullie zelf hebben ontwikkeld.

Hoofdleidster: ja dus we krijgen de thema's van de directeur en dan gaan we met die thema's werken. Bijvoorbeeld deze nieuwe maand oktober hebben we nieuwe kinderen, da hebben we kenninsmaking.

Ashna: okay

Hoofdleidster: dus zo heb je elke maand, kijk volgend maand is het 25 november, dan is onze thema srefidensie bijvoorbeeld. December is onze thema kerstfeest. En zo kan je bezig zijn een verhaaltje vertellen, een werkstuk maken ivm srefidensie, ivm kerst, ivm kennismaking, dus zo.

Ashna:um nog een vraag, u zei dat ze indertijd bezig waren met een curriculum, een standaard curriculum voor de peuterscholen, maar weet u toevallig welke instantie ermee bezig was?

Hoofdleidster:nee, kan ik u echt niet zeggen, toen ik me directeur vroeg, zei ze me wel ze waren ermee bezig maar is plotseling stopgezet, maar ze is niet verder gegaan in details.

Ashna: okay, nee maar dat is dan goed om te weten. Ik ben er mee geholpen, omdat er slechts 1 overheidspeuterschool is dat bestaat. En dat ik data heb van die peuterschool.

Hoofdleidster:ja klopt, er is maar 1 overheidspeuterschool, de rest zijn alleen maar particuliere.

Ashna:ja vandaar dat uw antwoorden zo belangrijk waren voor mij, dus vandaar dat ik echt ernaar vroeg als u de vragenlijst voor mij zou kunnen beantwoorden.

Hoofdleidster:ja

Ashna:ik ben er heel blij mee.

Hoofdleidster:oh, dank u wel. Succes mee en dan weet u dat wij met thema's werken.

Ashna:helemaal duidelijk voor mij. Gaat u uw directrice ook voor mij kunnen bedanken?

Hoofdleidster: zal ik zeker doen, alsublieft.

Doorvraging

Ashna: Goedemiddag mw.

Hoe gaat het met u? Ik heb een vraag tav 9.c.

U gaf aan dat er instructies zijn vanuit de ministeries betreft het ontwikkelen van het peutercurriculum/programma. Mag ik weten welke instructies dat zijn en van waar het precies komt?

Mvg, Ashna

Respondent: Middag mevr gaat goed

Ik stel mn werk programmas zelf in ik heb lv waarmee ik zelf werk .

Ashna: Okay dat is dan duidelijk. Dank u wel

Doorvraging

Ashna: Ik heb wederom uw hulp nodig. Ik hoop dat u mij hierbij kunt helpen. Ik heb een vraag tav 9.c. U gaf aan dat er instructies zijn vanuit de ministeries betreft het ontwikkelen van het peutercurriculum/programma Mag ik weten welke instructies dat zijn en van waar het precies komt?

Respondent: Oke. Het komt vn ministerie vn Soza , bureau kinderopvang en instellingen. We werken volgens de ECD standaarden. Heeft u dan de ECD standaarden gebruikt om een peuter curriculum op te stellen ? Of heeft bureau kinderopvang instellingen u daarmee begeleid bij de ontwikkeling van het curriculum ? Ze hebben niet geholpen. We mk zelf onze plannen. Ashna:Helemaal duidelijk nu. Dank u wel

Bijlage 6: Frequentie tabellen

Tabel 1

		geslacht			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	vrouw	19	100.0	100.0	100.0

Tabel 2

		Leeftijd			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	20-30	4	21.1	21.1	21.1
	31-40	5	26.3	26.3	47.4
	41-50	4	21.1	21.1	68.4
	51-60	2	10.5	10.5	78.9
	61-70	4	21.1	21.1	100.0
	Total	19	100.0	100.0	

Tabel 3

		hoogst genoten opleiding			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Middelbaar	7	36.8	36.8	36.8
	Lager onderwijs	6	31.6	31.6	68.4
	HBO	6	31.6	31.6	100.0
	Total	19	100.0	100.0	

Tabel 4

		functie			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	directrice	11	57.9	57.9	57.9
	hoofdleidster	3	15.8	15.8	73.7
	Leidinggevende	5	26.3	26.3	100.0
	Total	19	100.0	100.0	

Tabel 5

		bent u op de hoogte van de SDG's aangenomen door de VN?			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ja	10	52.6	52.6	52.6
	nee	9	47.4	47.4	100.0
	Total	19	100.0	100.0	

Tabel 6

Bekend met SDG 4?				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ja	6	31.6	31.6	31.6
Valid nee	13	68.4	68.4	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 7

Kent u de relatie tussen vroege kindertw en sdg?				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
nee	16	84.2	84.2	84.2
Valid ja	3	15.8	15.8	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 8

Heeft u behoefte aan meer informatie nodig over SDG en ECD				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ja	17	89.5	89.5	89.5
Valid nee	2	10.5	10.5	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 9

hoe vaak heeft u behoefte aan meer informatie?				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
jaarlijks	7	36.8	41.2	41.2
half jaarlijks	4	21.1	23.5	64.7
Valid kwartaal basis	5	26.3	29.4	94.1
anders	1	5.3	5.9	100.0
Total	17	89.5	100.0	
Missing System	2	10.5		
Total	19	100.0		

Tabel 10

instructie curr ontw				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ja	9	47.4	47.4	47.4
Valid nee	10	52.6	52.6	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 11

Instructie Hygiëne				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ja	15	78.9	78.9	78.9
Valid nee	4	21.1	21.1	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 12

Instructie # personeel en bekwaamheid				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ja	15	78.9	78.9	78.9
Valid nee	4	21.1	21.1	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 13

Instructie ruimtelijke ordening				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ja	13	68.4	68.4	68.4
Valid nee	6	31.6	31.6	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 14

Instructie programma stimulatie, verzorging, educatie en materiaal				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ja	10	52.6	52.6	52.6
Valid nee	9	47.4	47.4	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 15

vroege interactie en stimulatie				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ja	18	94.7	94.7	94.7
Valid Niet uit zichzelf, wel bij het vragen	1	5.3	5.3	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 16

beschrijving van ervaring op de peuterschool				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ja	18	94.7	94.7	94.7
Valid Niet altijd	1	5.3	5.3	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 17

samenwerken in de klas				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ja	18	94.7	94.7	94.7
Valid soms	1	5.3	5.3	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 18

leerruimtes en stimulerende omgeving				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ja	18	94.7	94.7	94.7
Valid nogal	1	5.3	5.3	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 19

spel als belangrijk middel om te leren				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ja	19	100.0	100.0	100.0

Tabel 20

taal en geletterdheid om te schrijven en praten over ervaringen				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ja	11	57.9	57.9	57.9
Valid nee	5	26.3	26.3	84.2
Alleen praten over ervaringen	1	5.3	5.3	89.5

Mbv tekeningen en gesprekken	1	5.3	5.3	94.7
Cijfers en alfabet wel, geen lezen en schrijven	1	5.3	5.3	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 21

aantonend vermogen om samen te spelen en delen

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ja	19	100.0	100.0	100.0

Tabel 22

vermogen reageren en zelfregulatie

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ja	19	100.0	100.0	100.0

Tabel 23

communicatie mondeling en via kunst

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ja	19	100.0	100.0	100.0

Tabel 24

Ontw. van fijne en grove motorische vaardigheden

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ja	19	100.0	100.0	100.0

Tabel 25

Creatieve weergave

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ja	18	94.7	94.7	94.7
Valid nee	1	5.3	5.3	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 26

Logische redenering

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ja	16	84.2	84.2	84.2
nee	1	5.3	5.3	89.5
Valid Niet altijd	1	5.3	5.3	94.7
Middels leergesprekken	1	5.3	5.3	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 27

Sociale vaardigheden en gedrag				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ja	19	100.0	100.0	100.0

Tabel 28

Open en expressieve communicatie				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ja	19	100.0	100.0	100.0

Tabel 29

Ontvankelijkheid tonen voor anderen				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ja	19	100.0	100.0	100.0

Tabel 30

Gereedheid voor school				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ja	19	100.0	100.0	100.0

Tabel 31

naleven van schoolregels				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ja	19	100.0	100.0	100.0

Tabel 32

Deelname speelactiviteiten en lost problemen op				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ja	19	100.0	100.0	100.0

Tabel 33

Initiatief en sociale relaties				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ja	18	94.7	94.7	94.7
Valid nee	1	5.3	5.3	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 34

Deelname aan vroeg leren				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ja	18	94.7	94.7	94.7
Valid kinderen ontwikkelen op eigen tempo	1	5.3	5.3	100.0
Total	19	100.0	100.0	

Tabel 35

Goed gevoel over persoonlijke identiteit				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ja	19	100.0	100.0	100.0

Tabel 36

Mag de onderzoeker inzage in uw curriculum?				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ja	17	89.5	89.5	89.5
Valid nee	2	10.5	10.5	100.0
Total	19	100.0	100.0	